

AMERIŠKE UNIJE V TEŽKI MEDSEBOJNI BORBI

NAD 30,000,000 DELAVCEV BREZ SVOJE ORGANIZACIJE

W. Green in J. Lewis glavna predstavnika dveh načelno nasprotujočih si struj

Strokovna oblika unij zelo zastarana stvar. — Korporacije pozdravljajo neslogo v A. F. of L.

JOHN L. Lewis je pričel zares z bojem proti večini vodstva A. F. of L., ko je izjavil, da se je naveličal biti član njene eksekutive, ker mora na sejah le gledati skozi okno. Radi tega je odstopil in organiziral odbor za industrialno organizacijo (Committee of Industrial Organization), kateremu se je na Lewisovo iniciativo takoj pridružila danes spet mogočna unija premogarjev — UMW, dalje vse velike unije oblačilne industrije, unija tkalniških delavcev, unija tiskarjev, unija rudarjev in topilničarjev, in nekaj drugih, skupaj dvanaest unij, katere imajo vsega skupaj nekaj nad milijon članov. Vse so v članje ne v American Federation of Labor, v kateri je vključeni s temi, kakih tri in pol milijona članov.

Lewisov odbor za organiziranje delavcev po industrijah se je na svojo pest lotil kampanje za pridobitev delavcev v skupno unijo najprvo v jeklarški industriji. Eksekutiva A. F. of L. je prvotno sama obljubila podvzeti organizacijsko kampanjo za zgraditev unij v masnih industrijah. Toda ostalo je samo pri obljubi. "Naveličali smo se čakati," je odgovoril nedavno Lewis predsedniku Greenu, "kajti če nečete vršiti naloge vi, jo bomo mi."

Doslej je bil še vedno le Green v defenzivi. Kljub svoji večini, ki jo ima v eksekutivi A. F. of L. je Lewis vendarle ječji. Kajti Lewis se bori za organizacijo sedanosti — za obliko unije, ki v dobi masne produkcije kaj pomeni, ne pa za zastarele forme, kakršne so v ospredju Ameriške delavske federacije. Slednje se brigajo le za organiziranje gotovih strok poklicnih delavcev — za ostale jim ni mar! To je vzrok, čemu je v tej teždi samo do

štiri milijone organiziranih delavcev, ostala ogromna masa, ki šteje okrog 35 milijonov delavcev, pa je neorganizirana. Resničnega delavskega gibanja bodisi na industrialnem ali političnem polju pa v tej deželi ne bo dokler se pretežni del te mase ne združi v unijah — namreč v industrialnih unijah, kajti v strokovnih zanj ni in ne bo mesta.

Ko je odbor za industrialno organizacijo podvzel kampanjo za organiziranje jeklarških delavcev, je naletel na dva sovražnika. Jeklarški trust se je zaeno z ostalimi jeklarškimi družbami podal v kampanjo proti uniji s plačano propagando v časopisju, v radu, v cerkvah, na filmih in v tovarnah. V slednjih so nabili na oznanilne deske vsak dan nove lepake, polne svaril delavcem, da se naj ogibajo zunanjih agitatorjev in zunanje unije, ako nočejo nesreče sebi in svojim družinam.

Posebne skebske agenture so poslale v jeklarne špijone in agente provokatorje, ki sodelujejo s špijoni. A tudi odbor za industrialno organizacijo se (Nadaljevanje na 5. strani.)

Vprašanje odnošajev JSZ s soc. stranko

Podatki o slabšanju življenskih razmer ameriških delavcev

Iz statističnega pregleda, ki ga je izdala A. F. of L., je razvidno, da je razveljavljanje NRA delovne razmere občutno poslabšalo 4,576,500 delavcem. 4,073,900 delavcem je bil podaljšan delavnik 35,247,473 ur tedensko preko ur, ki jih je določala NRA. Skupno znaša to podaljšanje 1,762,373,650 ur na leto. 839,123 delavcev je ob delo vsled tega, računano na podlagi maksimalnega delavnika, ki ga je določala NRA.

Poleg podaljšanja delovnih ur so bile posebno v malih obratih plače drastično znižane. V mnogih podvzetjih, kot v hotelih, restavracijah itd., kjer so v običajih napitnine, so bile celo odpravljene.

Delavci se iz tega lahko uče, da jim je potrebna za zboljšanje razmer ne le unija, ampak delavska politična akcija in pa sprememba ustave, ki bi vzela vrhovnemu sodišču moč razveljavljati socialne zakone.

Rusija dežela sprememb

V Rusiji se gode venomer nove spremembe: v zakonu (braku), v negovanju otrok, v poročni kontroli itd. Rusija je živa dežela, ki pod pritiskom razmer kreta z leve proti desni in ob enem skuša ugotoviti svoj režim na diplomatični in militariistični fronti toliko, da bo lahko posegla v vojno z zavestjo zmagovalke in tudi zmagala s to zavestjo.

Srečne (?) družine!

V državi Illinois je 160,000 družin odvisnih za svoje preživljanje od javne podpore.

Suša povzročila farmarjem ogromno škodo

Suša, ki je nastala to poletje, je povzročila ogromno škodo farmarjem posebno v Nebraska, v Dakotami, v Kansasu, v Illinoisu in več ali manj skoro v vseh drugih državah. Na sliki je koruzno polje blizu Wicheite v Kansasu. Kolikor ni uničila suša, so pokončale kobilice.

Coughlin in Lemke le za fašistični 'radikalizem'

Socialist George Nelson na agitacijski turi. — Labor Party v Illinoisu ni nominirala kandidatov

George Nelson, socialistični kandidat za podpredsednika, ki je ta mesec na daljši govorniški turi. Za govornika na shodu v Waukeganu je določen 27. julija, na pikniku na Starved Rock pri La Sallu pa bo govoril 2. avgusta. Poleg v teh krajih bo govoril v tem mesecu v raznih drugih mestih v Illinoisu, meseca avgusta in septembra pa bo na govorniški turi v ostalih krajih Zed. držav.

Odborniki soc. organizacije v Illinoisu menijo, da bo socialistična stranka v tej državi prejkone edina "tretja" stranka, ki pride na glasovnico. Precej možnosti ima tudi nova Union stranka, ki sta jo ustanovila katoliški radio pridigar Coughlin in kongresnik Lemke. Ta dva sta se v Illinoisu združila s takozvano "tretjo" stranko, ki jo vodi Newton Jenkins, bivši republikanski politik. Program ima napel fašističen in tudi Coughlin-Lemkejeva stranka se je obrnila v

te toke. Izgleda, da se bodo v nji že v tej kampanji združili razni fašistični elementi.

Prizadeva si pridobiti na svojo stran farmarje in srednje sloje. Jenkinsova stranka je odprto antisemitska in nedvomno bo na protizidovske note igrala vsaj s sušljanjem tudi Coughlinova-Lemkejeva stranka.

Delavska stranka (Labor Party) v Illinoisu je na svoji konvenciji dne 4. in 5. julija v Springfieldu sklenila, da ne bo nominirala svojih kandidatov. Pripadajo ji samo unije, ki so poslale na konvencijo blizu 200 delegatov, med njimi precej socialistov in nekaj komunistov.

Konvencija je zavrgla predlog za podpiranje Coughlin-Lemkejeve stranke in predlog za indorsiranje Roosevelta. Komunisti so s parlamentarnimi manevri trikrat poskušali spraviti skozi resolucijo, s katero bi se stranka zavezala, da ne bo podpirala Coughlina in Lemkeja.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

ENAJSTI REDNI ZBOR STORIL KONEC NEGOTOVOSTI ZVEZINE TAKTIKE

Social-demokratska federacija v New Yorku pripravljena v kompromise za Roosevelta

Piše FRANK ZAITZ

NA prošlem zboru JSZ smo se morali odločiti bodisi za, ali proti socialistični stranki. Če bi ostali napram nji mlačni, bi bilo to kvarno nam in stranki. Če bi bile naše simpatije s staro gardo, ob enem pa bi vzle temu ostali v stranki, bi bilo to od nas nepošteno, ker si ne bi upali odkrito priznati, s kom smo in proti komu smo.

Ker je med našimi delavci New Leader prilično razširjen, je naravno, da je bil in je še marsikateri član JSZ naklonjen stari gardi in njenim nazorom. Precej je med nami takih članov, ki gledajo na razvoj socialistične stranke zgolj s kritičnimi očmi. Drugi jo motre s stališča razumevanja razmer ter okoliščin, kakršne so bile in kakršne so danes in kritizirajo le s tega vidika.

JSZ bi na svojem prošlem zboru lahko sklenila, da postane samostojna in ob enem bi indorsirala socialistične kandidate ter sodelovala v kampanji s socialistično stranko, kakor je leta 1920, ko še ni bila pridružena stranki. Med našim delavstvom bi lahko storila za socialistično gibanje več, kakor pa je v stanju storiti danes, ker so mnogi člani klubov JSZ delovni v raznih strankinih akcijah med Amerikanci in med delavci drugih narodov, pa je naravno, da za aktivnosti med svojim narodom nimajo časa. Toda vsak tak predlog bi izval med delegati ne le odpor, ampak bi ustvaril tudi dvom v iskrenost tistih, ki ne predlagajo odstop. Kajti mislili bi, da je to le zvijača, da se JSZ polagoma privede v tabor stare garde.

Druga alternativa, ki je imela največ pristašev, je bila, da se JSZ izreče za nadaljevanje članjenja v socialistični stranki, za samostojnost federacije pa edino v slučaju, ako jih bi stranka razpustila.

Resolucija, sprejeta na zboru z veliko večino, določa: Jugoslovanska socialistična zveza na svojem enajstem rednem zboru julija 1936 izjavlja, da je za nadaljevanje svojega članjenja v socialistični stranki in jo bo podpirala z vsemi svojimi močmi pri njenem političnem in prosvetnem delu in v boju za njen program na podlagi demokratičnih načel in taktike.

To je vse. Ostalo besedilo resolucije določa proceduro, po kateri se mora eksekutiva ravnavati v slučaju, da stranka sklene federacije odpraviti. Zbor JSZ torej ni odobril "dveh taktik" (Nadaljevanje na 2. strani.)

MLADINA PROTESTANTSKIH SEKT ZA SOCIALISTIČNO STRANKO

V Lakeside, Ohio, se je vršila nedavno konvencija protestantske mladine, na kateri je bilo zastopanih 16 protestantskih cerkva. Udeležilo se je 500 delegatov, ki so zastopali 5,000,000 mladih ljudi. Delegatom je bila dana prilika, da izrazijo svojo politično pripadnost, oziroma simpatije do tistega predsedniškega kandidata, ki jim je najljubši. Največ delegatov je glasovalo za socialistično stranko najpogostejše, namreč 166. Za republikansko stranko je glasovalo 62 delegatov, za demokratsko 29, za farmarsko-delavsko stranko 45, trije za komunistično, 89 delegatov pa je izjavilo, da se še niso odločili.

Značilno je, da se je na tem zborovanju izrekla tako velika skupina za socialistično stranko. Vsi dosednji pojavi med radikalno mislečo mladino dokazujejo, da je med njo izmed vseh delavskih strank in struj socialistična stranka najpogostejša.

NALOGE, KATERIM SE NE SMEMO OGNITI!

Volilna bitka je tu! Naše mesto v tej borbi je v socialistični stranki. Delavec, ki pravi, da je zavezan, a je v tej borbi kljub temu pasiven, ni svojemu razredu v nikako korist.

V boju za organiziranje delavcev v unije so naše simpatije na strani odbora za industrialni unionizem. Razredna zavest nam veleva, da v akcijah za organiziranje delavcev v masnih industrijah sodelujemo, in sicer, da sodelujemo kot socialisti.

Poleg teh splošnih nalog imamo dolžnosti v pokretu med našim narodom. Klubi JSZ morajo postati jačji, kajti doba mlačnosti v naših vrstah je dobila na prošlem zboru JSZ slovo. Agitaciji za razširjenje Proletarca moramo dati zamah, kakršnega glasilo naše zveze zasluži.

Pri vseh teh dolžnostih ne smemo nikjer in nobenkrat prezreti nalog, ki jih imamo v Prosvetni matici. Le če se naseli v naše vrste volja za agresivne agitacijske akcije in potrebno navdušenje, bomo zgradili med našim ljudstvom socialistični pokret, ki bo resnično vreden te označbe!

Norman Thomas analiziral letošnji volilni boj

Ameriška socialistična stranka nima denarja, da bi mogla najemati radio ure v času ko jih posluša največ ljudi. To je vzrok, čemu je Norman Thomas govoril prošli petek po radio omrežju National Broadcasting šele ob 11. zvečer. Vzlic poznuri ga je poslušalo tisoče ljudi, eni doma, drugi pa na posebno aranžiranih shodih in sestankih.

Vsega skupaj je govoril bližje pol ure. Nekatere radio postaje so oddajale njegov govor samo 15 minut, kajti pol ure po vsi Ameriki bi stalo preveč, kljub dvetretinjski nižji ceni, ki jo je soc. stranka plačala vsled poznega najete ure. Postaja je po vzvodu, kjer je prebivalstvo gostejše naseljeno, pa so oddale ves njegov govor, in poleg teh nekatere na osrednjem zapadu, med njimi WCFL.

O komunistični stranki je Thomas dejal, da še vedno verjame v revolucijo, ampak nekoč v bodočnosti, za zdaj pa se ukvarja z oportunistično politiko in s to taktiko gazi bolj in bolj v kompromise. Svoj volilni boj vodi proti Landonu, v namenu, da se njega porazi in da Roosevelt zmaga. Lemkejevo-Coughlinovo stranko je analiziral za radikalno v nekaterih točkah, za polovičarsko v drugih, v splošnem pa je njen program konfuzna negotovost in sličen programom fašističnih strank v Evropi, ki so se istotako pričele z navidezno radikalnimi programi. Republikansko strankę je le na kratko omenil. Poznamo jo vsi delavsko zavedeni, in poznajo jo vsi res progresivni ljudje, kaj da je in koga zastopa.

Glavni del svojega govora je Thomas posvetil demokratski stranki. In to upravičeno, kajti pretežni del unijskih vodij, ki so včasih izrekli svoje simpatije soc. stranki in nekateri bili celo agitatorji za socialistične kandidate, so zdaj za Roosevelta.

Socialistična kampanja je že v polnem zamahu in dobiva pozornost vzlic težjim oviram, kot pa jih je imela kdaj prej od leta 1924 naprej.

VOLILNA ZMAGA SOCIALISTOV NA FINSKEM

Pri volitvah v finski parlament je dobila socialistična stranka izmed vseh največ mandatov, namreč 83, ali pet več kot jih je imela v prejšnji zbornici. Kmečka stranka je dobila 54 poslancev, švedska 22, konservativna 19, progresivna 8 in patriotska ljudska

stranka (fašistična) 13, ali štiri manj kot jih je imela v prejšnji zbornici. Vseh poslancev je 200.

Istotako so se vršile občinske volitve. Socialdemokratska stranka je zmagala med drugimi v obrežnem mestu Viipuri, tako da so zdaj tri važna mesta pod njeno upravo. Poleg v teh je zmagala v mnogih manjših občinah.

Pri volitvah v parlament je dobila soc. demokratska stranka 450,000 glasov. Ker ima Finska samo 3,700,000 prebivalcev, je omenjeno število glasov zelo visok odstotek. Ako bi jih dobila socialistična stranka v Zed. državah v enaki meri, bi število socialističnih glasov znašalo štirinajst milijonov. Kar je mogoče na Finskem, čemu bi v Zed. državah ne bilo mogoče?

Finska je imela močno delavsko gibanje še ko je bila pod carizmom. Po padcu carizma marca 1917 je postala samostojna. Prve volitve v parlament nove republike so se vršile oktobra istega leta. Socialisti so dobili 95 mandatov in vse druge stranke 105. Socialistični voditelj Oskar Tokoy je sestavil novo vlado. Po boljševiški revoluciji novembra 1917 je nastal razkol v delavskem gibanju tudi na Finskem. Kljub temu so dobili socialisti pri volitvah l. 1919, torej dve leti pozneje, 80 mandatov in komunisti 27. Potem pa sta nekaj let obe stranki nazadovali.

Komunisti so poskušali l. 1918 z revolucijo, ki ni uspela. Kajzerjeva Nemčija je poslala tedaj na Finsko v pomoč reakciji svojo armado. Nastala je civilna vojna, v kateri je padlo 50,000 delavcev.

Tudi fašistična revolucija se je ponesrečila. Komunistična stranka na Finskem ni dovoljena. Vsled težkih posledic civilne vojne je bil namreč sprejet zakon, ki določa, da so stranke, ki so proti demokraciji in propagirajo revolucijo ter diktaturo, prepovedane.

Socialisti na Finskem imajo dobro razvito časopisje, velike knjigarne, domove, delavske šole, ljudska gledišča, zadrage in razne druge gospodarske ter kulturne ustanove.

ČLANI IN NAROČNIKI!

Izrazite svoja mnenja o prošlem zboru JSZ in Prosvetne matice, ter o uprašanjih, ki se tičejo delavskega razreda, v Proletarcu tako, kakor mislite in čutite.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.50; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Hal Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Potreba enotnosti za skupne interese

Anton Šular ima v tej številki kratek dopis, v katerem apelira na vse, ki so se udeležili prošlega zbora JSZ, da naj delujejo kakor doslej, enako globočno tudi v bodoče. Ni ga med nami bolj iskrenega sodruga, kakor je Anton Šular. Glasoval je na zboru za resolucijo manjšine in bil poražen. Tak je parlamentarni sistem. Ampak nihče ni bil na prošlem zboru JSZ načelno poražen, kar Šularjev dopis še posebno poudarja.

V tej številki se je oglašil tudi sodrug Joseph Snoy, ki je istotako, kakor Tone Šular, glasoval na zboru za resolucijo manjšine.

Kakšne manjšine?

Manjšine v resnici sploh ni bilo. Šlo se je le glede besedila, ki določa, pod kakšnimi pogoji naj v bodoče sodelujemo s socialistično stranko. Glede tega besedila so nastale razlike, ki so bile pojasnjene v poročilu na 1. strani v prejšnji številki. Tako zvana večina, kakor takozvana manjšina je bila za nadaljevanje sodelovanja in včlanjenja v socialistični stranki. Večina je bila za elastično tolmačenje določbe "na podlagi demokratičnih načel in taktike", manjšina pa je predlagala, da naj s socialistično stranko sodelujemo "samo v mejah demokracije".

O pomenu teh dveh predlogov se v tem članku ne bomo prepekali.

Vprašanje, kar se smernic JSZ in urejevanja Proletarca tiče, je za enkrat rešeno. Smo in moramo biti s socialistično stranko! Karkoli nam ne bo v nji všeč, smemo kritizirati, predlagati spremembe, in v okoliščinah, ki jih označuje sprejeta resolucija, tudi odstopiti. Ampak JSZ mora v VSAKEM SLUČAJU OSTATI SOCIALISTIČNA ORGANIZACIJA! Danes ni nikakega razloga, čemu se bi morali udajati malčnosti. Posebno zdaj je potrebno, da smo v prvih vrstah za program stranke, ki je naša in ki edina zasluži oporo vseh naprednih delavcev.

Težave agitatorjev za unije

Povabiti delavca v jeklarski ali v katerikoli drugi industriji v unijo ni tako enostavna reč, kot se glasi na papirju. To so izprevideli tudi agenti takozvanih neodvisnih kapitalističnih dnevnikov, ki so poslali med jeklarske delavce posebno trenirane reporterje, da poizvedujejo, kako in kaj. Zenske delavce so baje vse zoper unijo. Saj so njih močnejše komaj pričeli delati! Zda pa, da bi spet pričeli stávkati — nikakor ne!

Pa bodo vseeno pričeli, ko hitro pride čas, in baš te zenske bodo njim v najboljše pomoč.

Banditi, Japonci in Italijani

Imperialistični leksikon ima svoja tolmačenja. Ko je Japonska vpadla v Mandžurijo, se ji je vse prebivalstvo lojalno podvrglo. Vse, razen "banditi".

Banditov pa je bilo v Mandžuriji toliko, da je Japonska poslala nadnje par sto tisoč mož močno armado. Podjarmila je vse "zvesto" prebivalstvo, bandite pa je poklala, kakor določajo starodavna imperialistična pravila.

Isto počne Italija v Etiopiji. "Osvobodila" jih je, in ker niso zadovoljni, oziroma ker se niso veselili svobode, jih uničuje kakor podgane. Vsi dobri Etiopci so namreč postali kar čez noč lojalni novemu rimskemu imperiju. Kdor izmed njih pa je toliko nesparten, da bi vedno sanjal o svobodi svoje dežele, je "bandit" in oblast obnovljenega rimskega cesarstva ima nalogo, da ga ubije kakor steklega psa.

Unije za Roosevelta

Cezdalje več unijskih voditeljev se izreka za ponovno izvolitev Roosevelta, ob enem pa se hudejejo nad demokratskimi oblastmi, ker zrušijo vsako stavko s pomočjo brutalne sile: to je, s pomočjo šerifov, milice, sodišč in vigilantov.

Kaj je Roosevelt že storil, da bi pripravil svoje demokratske veljake k "prijeteljstvu" za delavce? Par govorov po radiu — to je vse, kar jim je dal. Tudi če bi še tako želel, stranka, katero zastopa, bi mu tega ne dovolila.

Dvojna mera

Jecklarske korporacije sebi dovoljujejo pravico združevanja in so združene v varovanje svojih koristi. Delavcem v svojih tovarnah pa pravijo: Vi se ne smete združiti z delavci drugih tovarnen v skupno unijo. Lahko volite zastopnike izmed sebe v vsaki tovarni posebej za kolektivna pogajanja, toda zunanje unije ne bomo trpeli in z zunanjimi unijskim odborniki se ne bomo nikdar pogajali.

Jecklarski magnati se bodo premislili čim store njihovi delavci isto kar so sami storili.

Nesoglasja, vere in socialisti

Socialisti niso kakor člani kake verske sekte, ki morajo absolutno verovati, kar jim je zapovedano. Socialisti so živo gibanje, ki stremi v bodočnost. Zato so med njimi kritične razprave, nesoglasja in tudi medsebojni boji naraven pojav. Vere pa so stvar prošlosti in njih članom je zapovedano misliti le na prošlost in pa na posmrtno življenje.

Drhal pod vodstvom fanatičnega duhovnika pretepla "nezaželjene"

Neki fanatični duhovnik v okraju Wilmington v North Carolini je organiziral krdelo "vigilantov" in "nočnih jezdecov", ki napadajo dinnarje, ako se organizirajo v unije in druge "nezaželjene". Na tej sliki so dekleta, ki jih je duhovnikova drhal pretepla in ostrigla laje, da se bodo znali bogaboječi varovati njihovega "pohujšanja". Vsi ti "pohujševalci" se proglašajo za "kristjane" in branitelje "ameriške svobode".

NAŠE KULTURNO VPRAŠANJE

Poročal na XI. zboru JSZ Ivan Molek

(Nadaljevanje in konec.)

Socialisti bi morali biti dosledni in morali bi pobijati vsako izkoriščanje, ne samo ekonomskega, temveč tudi versko izkoriščanje, katero krade nedelnim delavcem ne samo čas, energijo in denar, temveč ustvarja iz njih ponižne hlapce, da so naposled nesposobni za vsako agresivno delavsko gibanje. Odkrito vam povem, da mi je svobodomiselnih buržuj veliko bližji kakor pa zabiti verski delavec; s prvimi imam vsaj nekaj skupnega, dočim nimam z drugim nič in vrh tega me še sovraži bolj kakor kapitalista, ki ga ekonomsko izkorišča, dočim mu jaz hočem dobro.

Ameriški socialistični stranki pa ni toliko zameriti, ker se sploh ne peča z nobeno kulturno aktivnostjo, zameriti je pa nam, ki živimo v drugačnih razmerah v naših naselbinah. Mi imamo danes propagatorje praznovanja skoro v vsaki kempu in ti nas vsak dan izživajo in nam mečejo polena pod noge ne glede na to, če smo agresivni ali pasivni napram njim. Čemu smo torej pasivni? Mi smo še edina organizirana sila, ki lahko še zajeti val praznovanja in poroče krepilne klerikalni propagandi. Tiste tretje stranke, ki je nekoč vodila ta boj, ni več, torej smo samo še mi. Mi smo še edina svobodnomiselna sila, katere drži naše napredne podporne organizacije proč od klerikalnega tabora. Situacija je jasna, sodrugi: ali bodo te organizacije naše ali pa pridejo pod kontrolo klerikalizma. Tretje, nevtalne poti ni!

Na podlagi teh dejstev je nujno potrebno, da posvetimo naši Prosvetni matici veliko več pažnje kakor smo doslej. Prosvetna matica mora biti v bodoče nabito skladišče naše municije za propagando sto procentne proletarske kulture in svobodne misli. Naša Prosvetna matica ne sme več biti samo agentura za razpečevanje skromnih brošur in knjig, iger — med katerimi je velika kopa neslanih komedij, ki so pod vsako kritiko in narodnjaških ter napol narodnjaških dram — in napevov, pač pa mora biti pravo žarišče proletarske kulture in izhodišče svobodnomiselnosti, poljudno-znanstvene izobrazbe v slovenskem in angleškem jeziku.

Naša Prosvetna matica pa ne bo mogla biti to, ako ne izvršimo radikalne revizije našega dela; naše vodilne moči, naši vodilni talenti se morajo v prvi vrsti posvetiti naši kulturni misliji in šele v drugi vrsti, če jim preostane kaj časa in energije, naj sodelujejo v politiki. Prepustimo politiko ameriškim sodrugom! Oni so poklicani, da organizirajo in vodijo politične shode in volilne kampanje, ne mi. Mi nismo poklicani, da organiziramo ameriške delavce. Izkušnje iz preteklosti nam to potrjujejo.

Ce jih nismo mogli organizirati v zadnjih 25 letih, ko nas je bilo več, jih ne bomo tudi v bodočnosti, ko nas bo zmerom manj.

Smo pa poklicani, da zainteresiramo Jugoslovane za ideje demokratičnega socializma in za znanstveni svetovni nazor ter jih s tem posredno pripravimo za godnost politične borbe; to posredno akcijo lahko izvršimo z dobrim kulturnim delom in — da pritegnemo zvraven našo mladino — z zdravim sportom. V tej akciji smo lahko samostojni, dočim v politični akciji nismo in ne moremo biti samostojni.

Edino na ta način lahko popravimo vsaj deloma zamudo iz zadnjih desetih let na našem kulturnem polju in zgradimo nove postojanke za bodoče boje.

Rekel sem, da mi nismo poklicani, niti nismo nikdar bili, da bi organizirali ameriške delavce. Smo pa bili od vsega začetka poklicani, da si rekrutiramo pristaje iz lastnih vrst, to je izmed slovenskih, srbskih in hrvatskih delavcev, in da tem delavcem vcepimo svojo miselnost, svojo ideologijo. Kako smo to delali? Korakoma. Najprej smo jih pridobili za svobodno misel in potem šele so se začeli interesirati za socialistične ideje. Skozli ta proces sem šel jaz in šlo je 95% vseh jugoslovanskih priseljencev, ki so danes socialisti. Na ta način smo vzgojili najtrdnjše socialiste. Jaz ne poznam trdnega socialista, ki ne bi bil ob enem brezverec. In največ tega uspešnega dela smo izvršili s poljudno izobrazbo in kulturno aktivnostjo; z našim časopisjem in literaturo ter z dramskimi predstavami in predavanji.

Pa recimo, da je to naše delo že dovršeno med jugoslovanskimi emigranti v Ameriki. Jaz ne verjamem tega, ali argumentu na ljubo recimo, da je tako. Recimo, da smo že dosegli vse, kar se je dalo doseči in ostali naši naseljenci že starine iz naše generacije, so za nas nedosegljivi, kajti svojega mišljenja ne morejo več spremeniti. Kaj potem? Ali bomo držali to, kar imamo in bomo gledali, kako počasi umiramo? Smešno. Kaj pa naša mladina? Mar bomo našo mladino prepustili kar tako meni nič tebi nič, da utone v kapitalističnih in religioznih nazorih?

To bi bil naravnost zločin. In baš na mladinskem polju smo silno dosti zamudili. Kako naj pa zainteresiramo mladino? Na naš starokrajski način že ne. Mladina, vzgojena ameriško, se malo ali nič ne zanima za politiko; v glavnem se zanima za sport. Mladino moramo torej pridobiti s pomočjo zdravih sportnih tekem — prav tako kakor gojimo sport v naših podpornih organizacijah — in paralelno s sportom moramo uvajati naše mlade fante in dekleta v kulturne aktivnosti, in

sicer v veliko večji meri kot smo doslej poskusili.

Sport je fizična kultura, kultura tudi spada v naše področje. Potrebno je torej, da se naša Prosvetna matica v bodoče ozira tudi na to področje in da je v bodočem prosvetnem odseku tudi zastopnik atletike.

Novost na našem kulturnem polju od zadnjega zbora so Rdeči sokolci ali treniranje šolske dece za razne kulturne nastope. To gibanje je sicer še zelo borno — v območju JSZ sta še samo dve skupini: ena v Chicagu in druga v Waukeganu — ampak začetek je le in naloga te vrste je silno hvaležna in potrebna. Socialiste, kakor katolike, je treba vzgajati že v zibel in naša zelo resna skrb mora biti, da otrokom damo ono, česar ne dobijo v ameriški javni šoli: podlago za svobodno misel, živo zanimanje za znanost in razumevanje delavske strani socialnega vprašanja.

Naj sumiram glavne pointe te svoje razprave:

V zadnjih letih se v naših klubih JSZ udeležujemo bolj politično kakor kulturno, dasi bi morala biti naša naloga a priori kulturna in izobraževalna, če hočemo obdržati zveze z našimi naseljenci. Posledica tega je, da naše kulturno udejstvovanje trpi na kvaliteti, čeprav imamo danes več kulturnega kapitala na razpolago kakor kdaj prej; druga slaba posledica je, da je oslabela naša odporna sila v domačem kulturnem boju, kar izpričuje več slučajev bolečega umika in splošno defetistično razpoloženje.

Edino sredstvo, da te defekte odpravimo in vzpostavimo svojo staro in uspešno bojevitost je, da klubi JSZ prepuste politično aktivnost ameriškim socialistom, oziroma postavijo svojo kulturno aktivnost pred politično. Bodimo to, za kar smo sposobni! To se pravi: držimo se dela, ki je samo naše in katerega ne more izvršiti nihče drugi namesto nas! Ne bomo dimali, da za kar nismo poklicani!

K našim kulturnim aktivnostim moramo na vsak način pritegniti tudi našo mladino v večji masi in to se more doseči najprej, ako se delovanje Prosvetne matice raztegne tudi na fizično kulturo, to je na zdravno atletiko.

To so po mojem mnenju najvažnejše nujnosti in naloge dandanes na našem kulturnem polju.

"Veselite se življenja"

Plač delavcem v Nemčiji zdaj ni mogoče zvišati, pravi minister za delavske zadeve. Uradnikom fašistične "delavske fronte" pa je naročil, da naj med delavci to poletje delujejo z geslom, "veselite se življenja!"

XI. REDNI ZBOR STORIL KONEC NEGOTOVOSTI ZVEZINE TAKTIKE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

soc. stranke, pač pa sklenil, da bo JSZ sodelovala z njo z vsemi svojimi močmi "na podlagi demokratičnih načel in taktike". To je jasno in kdor hoče, razume.

Prepričan sem, da se bodo vsi člani ravnali po tem sklepu in agitirali za JSZ in soc. stranko bolj kakor doslej. Kajti kakor je notranji boj v newyorški socialistični stranki kvarno vplival na vse druge strankine postojanke, tako je več ali manj zanašal demoralizacijo tudi v JSZ. Prošle tedne pa se je situacija precej izboljšala. Trditelj Norman Thomas, da so mnogi člani stare garde odstopili od soc. stranke zato, ker se pripravljajo na agitacijo za Roosevelta, se je uresničila.

Louis Waldman, glavni voditelj stare garde, je na prošli konvenciji social-demokratske federacije v New Yorku propagiral ustanovitev delavske stranke, ako so unije zato. Izvoljen je bil odbor, ki se bo z unijskimi voditelji pogajal za ustanovitev take stranke. Waldman je šel v svojem prelogu še veliko dalje. Dejal je v bistvu: Ako bodo unijski voditelji v ustanovitvi delavske stranke v New Yorku pristali, bodo nedvomno zahtevali od nas koncesije, in sicer to, da mora biti na listi te nove stranke označen za predsedniškega kandidata Roosevelt in za governerskega kandidata demokrat Lehman. Ako delavska stranka ustanove, tedaj taka koncesija od naše strani ni prevsoka cena...

Nekateri starogardisti Waldmanovega predloga niso mogli prebiti. Nasprotnoval mu je posebno G. August Gerber, ampak je bil poražen.

New Leader že tedne in tedne ljuto napada Thomasa, ne pa Roosevelta, dočim v izdaji z dne 11. julija v poročilu o konvenciji social-demokratske federacije neposredno že agitira zanj. Značilen je Onealov članek v isti številki na zadnji strani, kjer pravi med drugim, da nihče izmed delegatov social-demokratske federacije ni bil za podpiranje Roosevelta ali Lehmana na demokratskem tiketu. Ampak če bi ju vzela za svoja kandidata "delavska" stranka, potem seveda bi ju morali podpirati.

Pomnite, da so se take razprave vršile na konvenciji social-demokratske federacije, torej na zborovanju struje, ki se smatra za socialistično, in ki je bila leta in leta na čelu socialistične stranke v New Yorku.

Oneal v istem članku čitatelje pripravlja na agitacijo S. D. F. za Roosevelta in pravi: "Imeti moramo v uvidu, da če se unije odločijo za delavsko stranko, bodo tudi one plačale 'ceno', kajti odpovedale se bodo svoji nestrankski taktiki."

Ampak kaj je razlika, če agitiram za demokratske kandidate pod firmo "delavske" stranke, ali pa direktno v demokratski stranki?

Tisti socialisti v JSZ, ki so doslej simpatizirali s staro gardo, naj prečitajo omenjeni New Leader, pa bodo zlahka izprevideli, da v taki družbi nimajo ničesar iskati.

Kakor boj komunistov v dobi po razkolu, tako je tudi boj social-demokratske federacije naperjen le proti socialistični stranki.

Militanti delajo napake. Postopanje eksekutive soc. stranke napram stari gardi v New Yorku je bilo v marsičem nepravilno. Ni pa bilo brez vzroka. Dokaz je Forward, ki že agitira za demokrate, in dokaz je prošla konvencija S. D. F. v New Yorku.

"Socialni demokrati", ki flirtajo z demokratskimi politiki in mešetarijo za mandate, ob enem pa napadajo Thomasa, ki je zaposlen zdaj dan in noč v volilni kampanji, niso bojovniki za socializem! S. D. F. je vabila našo zvezo k nji, ampak za naše klube v taki social-demokratski stranki ni in ne more biti mesta.

Iz vseh teh pojavov se učimo, da je naša dolžnost ostati v socialistični stranki in delati v nji z vso iskrenostjo. Le v tem duhu bo JSZ postala spet vitalna sila.

Kdor je prepričan socialist, bo delal v smislu sprejete resolucije. Komur pa se je na zboru kaj zamerilo in bo odstopil, bi to vseeno storil, če ne pod to, pa pod kakim drugo pretežno. Odstopali so prej in bodo v bodoče. A o sodrugih, ki so agitirali za JSZ in Proletarca doslej, sem prepričan, da bodo ostali zvesti temu delu, čeprav so imeli o sedanjem vodstvu stranke zgolj kritično mnenje. Ampak vendar ne moremo kritizirati. Treba se je bilo odločiti in odločili smo se za iskreno sodelovanje s socialistično stranko, ker smo socialisti. Če ne bi bili, bi se tudi mi pridružili onim, ki rujejo zoper njo in v nji ter jo napadajo, da bi jo uničili.

Prošli zbor je platonične odnose JSZ do socialistične stranke odpravil. Obljubili smo ji sodelovanje v boju za njen program — sodelovanje na podlagi demokratičnih načel in taktike. Kot član JSZ, kot iskren socialist in kot urednik Proletarca se bom ravnal po tem sklepu. Sodrugi in sodružice, v vrsto za ojačanje klubov, za delavnejsbo JSZ in za razširjenje Proletarca! Ne nazaj v stare tradicije prošlosti, ampak naprej gre naša pot!

Komentarji k slikam

Tu in tam se pripeti, da se kak naročnik ali čitatelj hudeje, ako priobčimo poleg drugih črasi tudi sliko Hitlerja, Mussolinija, italijanskega kralja itd.

Nedavno je nam neki naročnik izrezal dve in zraven priomnil, da zdaj omenjene dikatorje "ljubimo", a ko pridejo aki ljudje na vrh, jih ne bomo več.

Vsem takim smo enkrat že pojasnili, da je potrebno prečiati tudi naslove in komentarje k slikam. Če bi to storili, bi vedeli, da nimajo za kritiziranje slik nikakega vzroka.

Hoover, Coolidge in Du Pont podpirajo socialiste

Med ljudmi, ki so prispevali v soc. kampanjski sklad so tudi Hoover, Coolidge in DuPont, namreč S. L. Hoover iz Smithsburga, Md., Albert Sprague Coolidge iz Cambridge, Mass., ter Zara DuPont iz Bostona, Mass.

Brookfield zoologični vrt ena največjih čikaških zanimivosti

Vaše prijatelje, ki prihajajo na posete v Chicago, bo veselilo, ako jim pokažete znameniti Brookfield zoologični park, o katerem pravijo, da je eden izmed največjih in najlepših na svetu. Obsega v notrajosti 130 akrov in izven pa 60 akrov, kjer je prostor za avte. V parku vidite okrog 500 raznih zveri, 1000 pticv vseh vrst iz vseh krajev sveta, razne morske živali, 700 kač, otok opice itd. Tigri in levi, medvedi raznih pasmi in druge zveri so v predelih, ki človeka spominjajo na kraje v Afriki, v Aziji in drugod, v katerih so bile vlovljene.

Vstop je prost ob nedeljah, četrtek, sobotah in praznikih, vstopnina druge dneve pa je 25c za odraslene. Oročci se prosti vstopnine vse dni v tednu. Zveza s polnično karo je po 22. cesti. Iz čikaške kare se presedete blizu 48. ceste na La Grange karo, ki vozi direktno pred park.

FARMARJE DOLETAVA ENA NADLOBA VRH DRUGE

Amriške farmarje je teplo spomladni deževje in povodnji, v poletju jih je zadela suša in ponekod roji koblice, v nekaterih krajih pa so se nedavno obnovili pralni viharji, ki odnašajo rahlo suho zemljo milje na vzhod. Gornja slika takega viharja je iz Texasa. Mnoškim farmarjem je veter odnesel vso plast rodovitne zemlje. — Poleg teh nadlog jih tepejo "odreženiki", zdaj na primer "Father" Coughlinova Union Party.

JAMES H. MAURER IN NJEGOV
ODSTOP IZ SOC. STRANKE

Sloviti ameriški socialistični pionir James H. Maurer je s sedanjim ekskutivno socialistične stranke že dlje časa nezadovoljen. Posebno pšednjenje mesece se je večkrat oglašil v New Leadru, kjer je izražal svoje simpatije stari gardi v New Yorku in kritiziral militante in njihove deklaracije. Njegova izjava o odstopu iz socialistične stranke, ki je bila dana na razpolago časopisju dne 7. julija, torej ni prišla nepričakovano.

V Readingu, Pa., kjer je Maurer vsa svoja leta v grajenju socialistične organizacije največ deloval, so se dolgo upirali poseči v strankin frakcijski boj. Ampak kakor v vsa-

ru povzročil nekoliko kravalov z obdolžitvijo, da Maurer s svojimi slavošpevi potvarja dejstva in resnico o Rusiji. "Kar je v nji za silo dobrega, pretirano poveljuje, kar pa je v nji slabega, opravičuje, namesto kritizira."

Maurerja so mnogi člani soc. stranke tedaj zelo grajali, češ, da s svojimi govori služi komunistični propagandi in komunističnemu slepomiselnju z enotno fronto.

Maurer je bil socialistični kandidat za podpredsednika Zed. držav dvakrat, zadnjič l. 1932. To je bila tudi zadnja volilna kampanja, v kateri je sodeloval. Ze v času volilnega boja je bil večkrat toliko slab, da so mu zdravniki svetovali, naj se vrne s ture domov in odpolje. Star je nad 60 let. V delavskem gibanju je postal aktiven pred 40. leti.

Po volilni kampanji l. 1932 je zdravnik Maurerju zabil, da naj neha za agitacijskim delom in da naj ne čita ali piše ničesar takega; kar bi ga razburjalo. Njegovi ženi pa je naročil, naj skrbí, da se bo James ravnal po zdravnikovem navodilu.

Marca 1935 je urednik Proletarca sodrugu Maurerju pisal, da izda Proletarec k svojemu jubileju 30letnice posebno slavnostno revijo in ga povabil na sodelovanje. Odgovorila je Maurerjeva žena, da pisma Jamesu ni data citati, ker noče, da se bi že ob itak slabem zdravju še bolj razburjal. Urednik Proletarca ji je odgovoril, da ni v pismu ničesar kar bi moglo kogarkoli razburiti, pač pa je prepričan, da bi Jamesa vzradostilo, kajti razveselil bi se ob sporočilu, da je tu socialistični list, ki že tri desetletja kljubuje vsem težočam in viharjem. Mrs. Maurer ni več pisala. Kmalu potem pa je bil v New Leadru polemičen članek take vsebine, ob kakršni se človek lahko vzrujava. Podpisani je bil Maurer. Z James Onealom sta ne le sodruga ampak tudi osebna prijatelja. Delala sta skupaj leta in leta, pa je naravno, da sta navezana druga na drugega.

Na konvenciji socialistične stranke l. 1932 v Milwaukee je Maurer apeliral na obe frakciji, naj skleneta spravo. Ko se mu to ni posrečilo in je videl, da župan Hoan vztraja pri svoji kandidaturi za predsednika stranke proti Morrisu Hillquitu, je Maurer v dramatičnem govoru pojasnil, koliko si je prizadeval, da ne bi prišlo do tekmene medstrujama za prvenstvo v stranki. "Ampak dogodilo se je vzlic našim pomirjevalnim naporom in zdaj se mora vsak delegat odločiti za enega ali drugega," je dejal Maurer. "Glasoval bom za Hillquita, ker je tega mesta

JAMES H. MAURER

ki strankini postojanki, imata tudi v socialističnem lokalni v Readingu pristaše obe struji. Pravih militantov je v tem mestu malo, več pa je takih članov, ki se jih lahko prišteva k pristašem stare garde, toda so proti izstopu iz socialistične stranke.

Maurer se je odločil za odstop, a ob enem izjavil, da bo tudi v bodoče glasoval le za socialistične kandidate. James Oneal, urednik New Leadra, pa je pred nekaj tedni izjavil, da letos ne bo glasoval za nobenega predsedniškega kandidata in s tem je dal članom in pristašem stare garde migljaj, da naj storé isto.

Za glavni vzrok odstopa je Maurer navedel nagibanje socialistične stranke v komunističnem. Pred več leti je bil isti James H. Maurer s posebno delavsko komisijo na potovanja po sovjetski Rusiji. Ko se je vrnila, so napisali brošuro, polno slavošpevov USSR in eden njenih avtorjev je bil tudi Maurer. Šel je na govorniško turo in udeležencem na shodih predaval, kaj je v Rusiji videl in slišal. Govoril je skoro s sličnega stališča, kakor zdaj Meta Berger. Čikaški čitatelji Proletarca, ki so bili takrat na shodu, se morda še spominjajo, kako je pokojni dr. Green po končanem Maurerjevem govo-

reden in ker si ga je zaslužil," je bila Maurerjeva zaključna izjava v njegovem govoru. Zmagal je Hillquit.

Po detroitski konvenciji leta 1934 je Maurer apeliral na članstvo, da naj glasuje proti novi načelni deklaraciji.

Na prošli zbor JSZ je bil poslan njegov mimeografiran list, v katerem je apeliral na delegate, da naj se varujejo komunističnih zvijač in manevarov ter branijo demokracijo v in izven stranke.

Maurerja je razveljavljenje čarterja stranki v New Yorku, kateri je načeljevala stara garda, jako bolelo in še bolj pa, ker delegacija iz vrst newyorške stare garde na prošli konvenciji v Clevelandu ni bila priznana. O Normanu Thomasu se Maurer grajalno izražal in ga dolži, da je orodje komunistov, ker propagira načelo, da v socialistični stranki lahko skupno delujejo pristaši raznih nazorov.

Na drugi strani Norman Thomas trdi, da starogardisti izrabljajo Maurerja v napadanj na socialistično stranko, dasi vedo, kako slabo je njegovo zdravstveno stanje. Militanti pa dolže James Oneala avtorstva raznih člankov in mimeografiranih cirkularjev, na katerih je podpisan stari socialistični veteran Maurer.

Toliko v boljše razumevanje nesoglasij med starimi in novimi člani, med pionirji, ki se oslanjajo na tradicije socialistične stranke v prošlosti, in med novimi elementi, ki zro le v bodočnost.

V svoji izjavi o odstopu Maurer izjavi, da so v socialistični stranki na delu zlobne sile, da jo zrušijo, oziroma se je polaste za komunizem. Iztrgali so jo iz pristana demokracije in jo izročile avtokraciji, ki je posebejljena v sedanjih eksekutivi. Nato Maurer našteva, da jo tvorijo štirje odvetniki, trije duhovniki, trije profesorji in samo eden delavec.

Odvetniki so milvauski župan Daniel W. Hoan, poslanec Darlington Hoopes iz Maurerjevega mesta, Max Raskin, bivši mestni pravnik v Milwaukeeju, in Max Delson v New Yorku. Med duhovnike šteje Maurer Norman Thomasa, ki je bil pridigar do l. 1916, Devere Allen in Franz Danielsa. Devere Allen se udeležuje večinoma v časnikarstvu in v propagandi za mir ter proti fašizmu. Franz Daniels je bil unijski organizator v Pennsylvaniji in zdaj vrši isti posel v južnih državah. Za profesorje so označeni Maynard C. Krueger, Albert Sprague Coolidge in Powers Hapgood. Le prva dva vršata profesorsko službo. Sleđnji ima res visokošolsko izobrazbo, toda deluje največ v unijah in zdaj je uposlen kot unijski organizator. Edini član eksekutivne, ki ga Maurer označuje za delavca, je George M. Rhodes, predsednik delavske federacije v Readingu.

Ljudje, ki jih Maurer kritizira, niso v stiski za odgovore. Maurer pravi, da je bil korak izstopa, za katerega se je odločil po dolgem preudarjanju, ob koncu svojih življenjskih dni, najtežji v vsi njegovi politični karieri. Stori ga je v prepričanju, da v stranki, v kateri je deloval toliko let, ni več mesta zanj, zato se je poslovil od nje, a ni se poslovil popolnoma, kajti obljubil je, da dobe njegov glas socialistični kandidati tudi v bodoče.

Navajajo, da je bil Morris Hillquit, ki je bil glavni voditelj socialistične stranke mnogo let, odvetnik. Victor L. Berger je bil učitelj po poklicu. Waldman, Panken, Solomon, Karlin in mnogi drugi, ki so načeljevali socialistični stranki v New Yorku in zdaj socialno demokratski federaciji, so odvetniki.

Maurer pravi, da je bil korak izstopa, za katerega se je odločil po dolgem preudarjanju, ob koncu svojih življenjskih dni, najtežji v vsi njegovi politični karieri. Stori ga je v prepričanju, da v stranki, v kateri je deloval toliko let, ni več mesta zanj, zato se je poslovil od nje, a ni se poslovil popolnoma, kajti obljubil je, da dobe njegov glas socialistični kandidati tudi v bodoče.

John Jurečić o prošlem
zboru JSZ

Chicago, Ill. — Enajsti redni zbor JSZ in Prosvetne matice dne 3., 4. in 5. julija mi bo ostal še dolgo v spominu. Zborovanje je bilo interesantno in čuli smo zanimiva sporočila. Zastopane sta bili v glavnem dve strani. Kajpada je vsakdo smatral, da je on ali ona v pravem — kdor je pač že argumentiral, ostali pa smo na koncu vsake razprave presojali, čegavi argumenti so boljši.

Na dnevnem redu smo imeli tudi delo in probleme Prosvetne matice. Poudarjalo se je, da bi morala imeti več dohodkov za uspešnejše izvrševanje svojega dela. Nekateri so priporočali, da naj bi včlanjena društva plačevala več nego doslej, moje mnenje pa je, da naj bi manj plačevala, v nadomestilo pa se naj bi dobilo v Prosvetno matico še ostala napredna društva. Vsa bi lahko plačevala potem le nekaj malega, a dohodki bi bil kljub temu višji. Prosvetna matica je namenjena delu za izobraževanje delavcev, zato je potrebno, da bi bila v nji vsa napredna društva.

Ob premišljevanju o razpravah na XI. rednem zboru JSZ in Prosvetne matice sem se spomnil nekega hrvatskega govornika, ki sem ga čul pred leti. Njegovega imena se več ne spominjam. Njegove pripodobne ne bom nikoli pozabil. Podal je nam sliko dveh konj: vojaški je bil treniran, noben strel ga ni plašil. Ničesar se ni bal. Stal je trdno na mestu, kamor ga je posadil jezdec.

Drugi je bil kmečki konj, prav tako dobro treniran za poljska dela. Vlekel je plug ali brano, vozil seno, žito itd. Ampak ko hitro je ta kmečki konj slišal strel, ali kak drug oster šum, se je splašal. Ob tej primeri mi je prišel na misel naš domači konj. Se celo ko je srečal Ribničana z rešetj na hrbtu, je dvignil glavo in noge visoko v zrak, nato pa v dir. Ko hitro smo ugedali, da se po cesti bliža konju kaj sumljivega, smo ga okrenili na stransko pot.

Nauk tega je, da se mora učiti konj in učiti se mora človek, da se ne bo zbal vsakega šuma in vsake malenkosti, ki jo sreča na poti.

Kar se pa tiče prerekanja, kdo je kdo, pravim tole: za delavce bo zmerom slabo, dokler bodo razdruženi. Šele kadar bomo skupno delovali, bo boljše za nas. Zavedajmo se, da smo delavci vsi razmeroma revni — in to pomeni 95%. Bogatih, ki kontrolirajo to teželo, pa je le 5%. Če bi revni tako držali skupaj kakor bogati, ne bi bilo nikdar stradanja.

John Jurečić, delegat Slavi- je št. 1 SNPJ na zboru Prosvetne matice in JSZ.

SLIKE XI. REDNEGA
ZBORA JSZ

Slike XI. rednega zbora JSZ bodo v kratkem gotove in razposlane vsem, ki so jih naročili. Oni, ki jih še niso naročili, to še lahko store. Pišite fotografu Math. Arbanasu, 1149 W. 18th St., Chicago, Ill., in pismu priložite \$1.00 v gotovini ali pošto nakaznico ter mu omenite, da želite sliko XI. rednega zbora JSZ. Navedite svoj natančen naslov. Slike lahko naročite tudi potom tajništva JSZ.

A. SERAFIMOVIČ:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz ruščine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

"Za kakšnim častnikom? Saj je naš človek! V čem se razlikuje od mene ali od tebe?"

"Zakaj pa nam sovjetska vlada ne pomaže? Tam v Moskvi sedijo, dobro jim gre, mi pa ne vemo, kaj bomo jutri žrtli!"

V daljavi, tam nekje pri utrinjajočih se tabornih ognjih, so se oglašali glasovi, ki so se zaradi daljave slišali kot pridušeno govorjenje. Trušč in krik. Mornarji so rogovillili, hodili so od ognja do ognja, od čete do čete.

Noč je zagospodovala nad vsem in nad nami. Ognji so se — zdaj tu, zdaj tam — trajali. Naposled se je vsa zlata veriga pogreznila v temo. Čez vso pokrajino je ležala tema, ki je bila mehka kakor žamet. Nikjer se ni slišal noben glas. Samo nekaj je motilo temo, samo prežvekovanje konj.

Neka temna postava si mimo črnih, negibnih voz naglo krči pot, skače čez speče ali pa se izogiba večjim oviram. Za prvo se podi druga, prav tako temna in nepoznata postava, ki vleče eno nogo za seboj.

Na tem ali drugem vozu se kdo zbudi, dvigne glavo ter pogleda za jadno viharjočima postavama.

"Kaj, hudiča, iščeta tod? Kakšni ljudje so to? Ali nista nemara špijona?"

Človek bi se moral dvigniti, jih prijeti... Sen pa je močnejši. Zaspana glava se kmalu nepet zlekne na podglavnik.

Tista dva pa vihata, skačeta, odstranjujeta vse ovire, se jim izogibata, konji dvigujejo glave, prisluhnejo, nehaajo zvečiti seno.... Nemir, ki polni temo, jih moti.

Nekje daleč, bržkone pod črnkastimi gorami, se je zaslislal strel. Kako samotno in neokladno učinkuje v tem miru — sprico krotkega prežvekovanja konj — strel! Zopet je vse utihnilo, toda sled tega edinega strela se je vedno čutili! Tista dvojica jo še hitreje vihra. Eden, dva, tri... Trije strelji, drug za drugim, vsi trije tam na desni pod gorami. Celot v tej skoraj neprodni temi se v temnih obrisi očitno odpirajoče se gorsko žrelo. Zdajki zaslisljajo strojnico, ki se kar prehlata: Ta-ta-ta... Kakor da hoče povedati do konca, kar je bila prej zanemarila!

Nekdo se dvigne. Za prvim se dvigne drugi, pa tretji... Nekdo skoči z voza ter začne klati svojo puško.

"Hej, Gricko, ali ne slišiš?"

"Daj mi mir!"

"Poslušaj vendar, Kozaki!"

"Daj mi mir! Če ne ti bom, bog mi je priča, eno prišlo!"

Kaj je hotel? Zmajal je z glavo, se je malce po križu podrgnil, stopil je k razprostrtemu plašču ter se vlegel in premišljeval, kako bi tim udobneje ležal.

Ta-ta-ta-ta-ta...

Eden, dva, tri...

Drobni plamenčki, podobni bučkam, so žigali iz odprtega gorskega žrela.

"Vražji psi, ne en trenutek miru ti ne privoščijo! Komaj se vležeš, pati že začnejo lajati! Vse skupaj je brezmišeln! Saj vse skupaj nič ne pomeni! Patrone kar takole tratiš, samo da spraviš človeka ob spanje!"

Nekoliko trenutkov pozneje se je krotkega prežvekovanja konj pridružilo še dihanje utrujenih ljudi.

XVI.

Tisti, ki je drvel naprej, je ves zasopel vprašal:

"Kje pa je?"

"Tukaj, kjer raste drevo!"

"Ej, mati Gorpinka!" je poklical.

Iz teme se je oglašil ženski glas:

"Kaj pa je?"

"Ali ste tukaj?"

"Seveda, tukaj!"

"Kje je vendar vaš voz?"

"Tukaj stoji, tam desno ob jarku."

Po kratkem premoru se je zaslislal iz teme gručel, v solzah duše se glas:

"Stefan, Stefan, deček ne živi več!"

Tako mu je potožila ter krotko izročila zavitek. Stefan je vzel mrzlo, negibno grudico, ki je razsirjala neprijeten vonj, v roke. Mlada mati je položila svojo glavo na prsi svojega moža. Nato so pretresle temo glasne, v arce segajoče solze:

"Stefan, deček ne živi več!"

Zdajci so že tu. Ne spanec ne utrujenost ne moreta premagati njihove žalosti. Njihove otožne postave se gnetejo okrog voza. Križajo se, vzdihujejo in dajejo dobre nasvete.

"No, naposled vendarle joče!"

"Zdaj ji bo boljše!"

"Izsesati ji moramo mleko, drugače ji bo udarilo v glavo!"

Zenske ji zopet, kakor za stavo, tipajo tugo napete grudi.

"Prav kakor kamen!"

Križajo se in moleč pritiskajo svoje ustnice na njene prsi, ji sesajo mleko, pljujejo izsesano mleko na tri strani in delajo nad izpljunki križe.

Med nizkim grmičevjem so izkopali majhen grob, položili vanj v cunje zavito trupelce ter ga zagrebli.

"Stefan, Stefan, ni ga več!"

Temna moška postava se je z obema rokama prijala za glavo in je pridušeno, skoraj neslišno zastokala. Ona mu je ovila roke okrog vratu:

"Stefan, Stefan, Stefan..."

Zopet so pretresale temo glasne solze:

"Dečka ni več, Stefan! Odšel je..."

XVII.

Noč je vendarle najmočnejša. Nobenega ognja ni več, noben glas se ne sliši več. Samo konji polglasno prežvekujejo seno. Pa tudi ti drug za drugim umolknejo. Nekateri se celo vležejo. Bliža se zora.

Ob negibnih, črnih gorah se nemo razprostira taborna reka.

Samo na nekem mestu ni mogla moč noči premagati človeka. Skozj dreve spavajočega vrta se leskeče krotak plamenček. Tu je nekdo, ki bedi za vse.

V ogromni jedilnici, z veliko hrastovo mizo na sredi, z razrezanimi dragocenimi podobami na stenah, se morejo ob slabotnem svitu drobne sveče razpoznavati kupi sedel, puške, vojaki, ki kakor mrtvi, čudno zvrženi, ležijo križem krašem na težkih, dragocenih zavesah, potrganih z oken in z vrat.

Ob vratih mrko in nemo straži velika strojnica.

Na prekrasni, izrezljani hrastovi mizi, ki zavzema dober del prostorne jedilnice, sloni Kožuh in zasleduje z bodečimi, ostrimi očmi, ki jim ne moreš utiti, linije na zemljevidu, ki je razgrnjen na mizi.

Ostanek drobne svečice brli, tekoči vosek kaplja na mizo, bežeče sence se podijo po mizi, po stenah in po obrazih spečih vojakov.

Čez sinje morje na zemljevidu, čez gorske grebene, ki so podobni tisočnogam, se pazljivo sklanja adjutant.

Ordonanca s puško, prevešeno čez hrbet in s prepasano sabljo stoji poleg njiju in čaka. Smukajoče sence oživljajo drugače negibno postavu.

Ogorek sveče je za bežen hip zamrl. Vse je postalo negibno.

Adjutant je s prstom dregnil v neko tisočnogo na zemljevidu ter znil:

"Tukaj... Tale globel... Tukaj bi nas utegnili še napasti!"

"Tukaj čez ne morejo. Gorski greben je prestrm in neprehoden. Ne bodo mogli čez."

Adjutantu je kapnila na roko kaplja vosa.

"Samo če bi mogel dospeti do tega ovinka! Potem bi bili rešeni! Korakati moramo naprej, korakati, dokler bo sploh mogoče..."

"Ljudje nimajo hrane."

"Je prav vseeno. Če ostanemo tukaj, nam ne bo nihče dal kruha. Edino rešitev vidim v naglem pohodu. Ali so poveljniki že poklicani?"

"Takoj bodo prišli!" je odgovoril ordonanca.

Skozi okno je zrla v sobo nočna tema.

Ta-ta-ta-ta... odmeva tam nekje med skalami. Vsa noč je preprežena z zlovesčo napetostjo.

S stopnic se zaslisljajo težki koraki vojakov, ki prihajajo čez verando v jedilnico. Kakor da prinašajo zlovesčo napetost, ki polni zunanjo temo. Celot v svitu brlečega ostanka nekakšne sveče je mogoče videti utrujenost in upadle obraze poveljnikov.

"No, torej?" je vprašal Kožuh.

"Pregnali smo jih."

V prostorni, komaj za silo razsvetljeni sobi, je nad vsemi lebdela neka megla, preprežena z otožnostjo.

Nekdo je hripavo dodal:

"Saj niso mogli nič napraviti. Eno samo strojnico so imeli."

Kožuhov obraz je okamenel. Ravne obrvi so se mu povesile. Vsi so vedeli, da je ta kosaški napad docela postranskega pomena, da gre tu za nekaj drugega.

Vsi so gnetli okrog mize. Ta je kadil, drugi je grizel trdo skorjico kruha, tretji je utrjen zrl na zemljevid, ki se je v otožni poltemi čudno, črnkasto, sinje, zeleno belil na mizi.

Kožuh je zarenčal:

"Vi ne izpolnjujete mojih povleji!"

Tedaj so se začeli utrjeni obrzi in zaprašeni vrtovi pregibati. Po sobi so zadoneli ostrji, poveljevanju vajeni glasovi:

"Vojaki so izmučeni do smrti!"

"Jaz svojih ljudi kratko in malo ne morem več držati na uzdi."

"Moja stotinja ni niti ognja zakurila."

"S takšnimi dolgimi pohodi utegneš vso armado spraviti v krtovo deželo!"

"Seveda, kajpak!"

Kožuhov železni obraz je bil podoben obrazu kipa. Drobni očki, nad katerima se je bočilo čelo, nista zrla, marveč sta čakali, poslušali. V okviru velikih, odprtih oken je čepela nepremična črnina, za okni zunaj pa noč, prenapojena z utrujenostjo in nemirno napetostjo. Čutili si moral, da je tema postajala čezdalje gostejša.

(Dalje prihodnjič.)

ANTON GARDEN:

ALI IMA SOCIALISTIČNA STRANKA "DVOJNO TAKTIKO?"

To vprašanje je bilo dvignjeno na prošlem zboru JSZ po sodruhu Ivanu Moleku, ki je zagovarjal stališče, naj JSZ pove socialistični stranki, da jo bo podpirala, namreč njen program, "samo v mejah demokracije". Sprejeta resolucija pravi, da bomo stranko podpirali "na podlagi demokratičnih načel in taktike."

Kje in kaj je meja med tema dvema stališčema? Mnogi sodruhi niso videli nobene razlike. Mislili so, da so vse skupaj le kaprice, da se "prepiramo" za prazen nič. Drugi so bili mnenja, ako je kakšna razlika, da ni važna za nas in logično tudi ne za socialiste. Razlika med zgornjima frazama mogoče res ni velika. Drugi frazi dodajte spredaj samo besedico "le" — da bi se glasila "le na podlagi" — in razlika v pomenu popolnoma izgine. — Toliko razlike napravi mala besedica "le" ali "samo" v tem spornem vprašanju! — razlika, za katero se je treba boriti, ker predstavlja dva nasprotujoča taktična in tudi načelna nazora.

Za vsakega socialista je, oziroma bi moralo biti velike važnosti vprašanje, ali se naj delavstvo bori proti kapitalizmu "samo v mejah demokracije," kar po našem razumevanju pomeni samo z glasovnico. Ta nazor absolutno odklanja vsako revolucionarno akcijo, in to ne glede, kakšne so razmere, ne glede na državo in ne glede na vprašanje, da-li se more delavstvo boriti "samo v mejah demokracije" vselej in povsod.

Sigurno je, da se v fašističnih državah ne more boriti "v mejah demokracije", ker ni nobene, celo niti najmanjšega sluha o buržujski demokraciji, ki je bolj ali manj omejena v različnih kapitalističnih državah. Mar naj se delavstvo v Nemčiji bori proti nacizmu "samo v mejah demokracije", ali v Avstriji ali Italiji? Mar se naj delavstvo v Franciji in Španiji, kjer je nevarnost fašizma največja, oprime nazora, da se bomo borili "samo v mejah demokracije", to je z glasovnico, in s tem v kritičnem momentu zgodovine intelektualno paralizira ves borbeni duh delavstva kakor se je na primer zgodilo v Nemčiji? Kje, v kateri deželi je delavstvo, ki bi bilo zmogljivo uspešno

boriti se proti fašizmu — in celo proti kapitalizmu buržujске sorte — ako je nasičeno z ideologijo, da se mora boriti "samo v mejah demokracije"?

Za svojo osebo sem gotov, da je bodočnost celo buržujске demokracije zelo temna, ako se naj delavstvo oprime nazora, da se bo borilo "samo v mejah demokracije". Vsakdo lahko ve, da se te meje v današnjem štadiju kapitalizma krčijo povsod, tudi v Ameriki, kjer drhalska in vladna nasilja vedno bolj naraščajo in iz katerih razmer se lahko razvije ameriške sorte fašizem. In čim večja in daljša bo gospodarska kriza, ki pretresa temelje kapitalistične civilizacije, toliko bolj bo tesna predla tudi buržujski demokraciji. Kapitalizem se je namreč poslužuje le toliko časa, dokler mu lahko služi pri izkoriščanju delavstva. Kakor hitro pa v razrednem boju, ki je največja karakteristika in osnovni del kapitalizma, nastanejo razmere, v katerih je kapitalistično gospodarstvo in sploh ves njegov ustroj resno ogrožen, tedaj je kapitalizem pripravljen poslušati se tudi odprte diktature — fašizma. In proti resni fašistični nevarnosti se ne morete uspešno boriti samo z glasovnico. Povojni dogodki v raznih deželah nam to jasno pričajo.

Borba "samo v mejah demokracije" je potrebna in priporočljiva le toliko časa, dokler je mogoča. Taki borbi, glasovnici, se delavstvo ne more in ne sme odpovedati, toda postavljati to borbeno sredstvo v oltar in iz njega napraviti fetiš je — slepota. Kakor hitro nastanejo drugačne razmere, to je nevarnost za uničenje vseh delavskih pridobitev in samega delavskega gibanja, tedaj je delavstvo prisiljeno poslužiti se tudi nedemokratičnih: revolucionarnih metod proti svojemu razrednemu sovražniku. Ako ni pripravljeno poslužiti se te svoje zgodovinske ali revolucionarne pravice, tedaj neobhodno sledi novo zasužnjevanje delavskega razreda. V fašističnem zasužnjevanju se delavstvo znajde še veliko bolj brezpravno kakor je bilo ob pričetku kapitalizma, ker so mu s silo zaprta vsa pota in onemogočen vsak boj za izboljšanje svojega položaja.

To so v jedru načela socialis-

tične stranke v Ameriki kakor tudi vseh bolj realistično ali levičarsko orientiranih socialistov po vseh deželah. V svoji bolj namenoma kakor pa iskreno napačno tolmačeni dehtovski deklaraciji, ki je bila v Clevelandu v nekoliko drugačnem jeziku sprejeta brez vsake opozicije, stranka "ponovno izreka svojo vero v ekonomsko in politično demokracijo... Socialistična stranka trdno veruje v ojačenje in ohranitev obstoječih demokratičnih institucij... Toda, ako nam bodo zanikane demokratične prilike in sredstva za miren (orderly) napredek, bodisi s strani fašizma, ali radi katastrofalnega poraza v vojni, ali pa vsled paralizne krize kot posledica popolnega kapitalističnega skrahiranja, tedaj bo socialistična stranka s pomočjo ekonomskih organizacij produktivskih mas stnila vse sile za organiziranje in vzdrževanje vlade, ki bo od delavskega in za delavski razred."

Nekateri socialisti pravijo temu — "dvojna taktika", "komunistična in socialistična". Če je enotna ali dvotirna, o tem se ni vredno prerekat. Sigurno je, da Karl Marx in drugi marksistični učitelji niso nikjer zapisali, da se mora delavstvo boriti "samo v mejah demokracije". In marksistični nauki niso bili še nikdar na močnejših nogah kakor so danes.

Če hoče delavstvo kdaj priti v socializem, to je v popolno svobodo in pravo demokracijo, ki bo mogoča le v nerazredni družbi, ne bo doseglo tega cilja z enotno taktiko, marveč s stalnim, nepretrdnim in odprtim bojem proti kapitalizmu. Bedasto bi bilo za delavstvo katerekoli države, ako bi se a priori, to je vnaprej izreklo le za taktiko odprte revolucije ali pa le za taktiko boja "samo v mejah demokracije". V splošnem pravilu razrednega boja se ne sme odpovedati ne prvi ne drugi taktiki. Možno je, da bo prehod iz kapitalizma v socializem v nekaterih deželah mogoč z bojem "na podlagi demokratičnih načel in taktike"; toda dvomim, da bo ta preobrat v kateri deželi, vsaj ne v močnih kapitalističnih deželah, mogoč "samo v mejah demokracije".

Izgleda za miren preobrat so trenutno še najboljši v skandinavskih deželah, kjer je privi-

legirani razred relativno šibek v primeri s Francijo, Anglijo, Ameriko itd. Toda preprečan sem, da bo moralo delavstvo interpretirati besedo "demokracija" na svoj način tudi v Ameriki, kakor hitro dobi v roke vlado. To je, podpreti jo bo moralo na ekstrelegalen način, z delavsko milico ali kakor že bočete, ako bo hotelo ostati na krmilu in potlačiti kontrarevolucijo.

Za Hearste in njemu podobne izkoriščevalce bo morala veljati prav taka "demokracija", ko hitro pride na krmilo socialistična vlada, kakor danes na primer velja za rudarje v Harlemu, Ky., za najemniške farmarje na jugu ali pa za jeklarke in druge delavce, katerim podjetniki odrekajo vsako pravico. Z drugo besedo: Hearst in drugi reakcionarji bodo deležni le take "demokracije", kakršno jim bo delavska vlada odkazala. Če tega ne bo hotela, se bodo pa kotale delavske glave po pesku kakor v Nemčiji. To je eno pravilo razrednega boja v prehodni dobi, kateremu se delavstvo ne bo moglo izogniti, vsaj ne v vseh državah, če bo hotelo priti v socializem. "Ampak to je komunistični," slišim ugovore celo med sodruhi. V resnici ni to noben komizem, marveč le boj za samoohrano v najbolj kritični točki. Ta boj se stalno in nepretrdnost vrši v vsem organskem svetu že milijone in milijone let. Temu zakonu evolucije se ne more izogniti niti človeška družba, posebno pa ne taka, ki sloni na razredih.

Vse to seveda niso naši aktualni problemi. Prvo, kar v Ameriki potrebujemo, je močno delavsko gibanje — politično, strokovno in zadržno. V Illinoisu in nekaterih drugih državah je trenutno naš največji problem, kako priti na glasovnico; zbiranje podpisov na peticijsko in sredstev za kampanjo. Toda za socialiste so važna tudi teoretična vprašanja, ker le s poglobitvijo v nje moremo pravilno razumeti ustroj kapitalistične države, formulirati najboljšo taktiko za prehodno dobo in graditi gibanje, ki bo porazilo kapitalizem in ga nadomestilo z nerazredno družbo, na zdravi podlagi.

Vsa dela ob priliki prošlega zbora JSZ vzorno izvršena

Chicago. — Člani in članice kluba št. 1 JSZ, ki so ob priliki prošlega rednega zbora JSZ prevzeli razna odgovorna dela; bodisi za spored, in posebno še za dobavo stanovanj in postržbe udeležencem zbora, so v polni meri izvršili svojo dolžnost.

Dela so imeli obilno in izvršili so ga. Stanovanj je bilo zadostno za vse, četudi je prišlo poleg delegatov v Chicago več gostov nego smo jih pričakovali. Stanovanjski odbor je vse prijavitelce porazdelil na obiljubljene nam prostore, ampak nekateri so si dobili stan pri prijateljih ne da nam bi to vnaprej sporočili. Tako se je primerilo, da so nekateri, ki so nam sobe za naše goste obljubili, iste pripravili, ne da bi bil kdo k njim poslan, dočim se je na drugi strani dogodilo, da je par družin dobilo preveč gostov. Take neprilike se pripete, ampak uverjena sem, da jih je bilo v tem slučaju manj kot običajno. Vse, katerim ni bilo to ali ono všeč, prosim, da naj nam oprostite, kajti člani in članice v odborih so si prizadevali stori najboljšo.

Naše sodruške, ki so delale v kuhinji, so skrbale, da so bili obedi okusni in poceni. Posrečilo se jim je, kar se ne primeri na vsaki konvenciji, kajti naloga ni lahka. Drugi njih uspeh je, da ni izgube. Dekleta, ki so servirale na mize, so de-

VREDEN POTOMEČ STAREGA KU KLUXA

Nekdaj je v južnih državah divjala teroristična organizacija Ku Klux Klan. V Michiganu posluje po istih metodah Črna legija, v Alabami takozvani "nočni jezdec" in tudi drugod se teroristi naenamljajo v halje in napadajo posebno unijske organizatorje. Gornji risbi je dal kartonist Cargill v originalu naslov "A Chip Off the Old Block-Head!"

lale vse pridno in zaslužijo priznanje.

V kratkem bo sklicana seja članov in članic pripravljalnega odbora in potem bo tajnik kluba št. 1 John Rak podal celotno poročilo in izrekel v imenu kluba priznanje vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali.

Za pripravljalni odbor,
Angela Zaitz.

Pot z nadulčno skozi človeško mravljišče

West Allis, Wis. — Ko smo si po prošlem zboru JSZ s skupino wisconsinških delegatov ogledali še Slovenski delavski center in se poslovlili od čikaških sodrugov, smo šli, kar nas je bilo iz Wisconsin, na nadulčno železnico, ki vozi blizu Centra. Z vagona sem zrl med potoma na človeško mravljišče in na hiše proletarskih družin, ki se tiče druga k drugi kakor zagode. Strmel sem skozi okno in si predstavljal goščo človeških bitij, ki se razteza na obeh straneh proge. Sto in stototisoč so primorani živeti v teh zatohlih, starinskih stanovanjih. Nekje na drugi strani mesta, ob jezerskem obrežju, so elegantni predeli, kjer živi plutokracija. Vidiš palače in krasne vrtove, vse tako zračno, prostorno in čisto, da je veselje! Pač neenaka slika!

Delegati prošlega zbora JSZ so se zavedali resnosti sedanjega časa ter odprto izražali svoj mnenja, da si mora JSZ najti v sedanjih okoliščinah jasno pot ter iti po nji v smislu povečanih aktivnosti s podvojeno silo.

Videli smo, da so sodruhi pionirji, kakor tudi sodruhi iz mlajše generacije pripravljeni žrtvovati se za socialistične ideje in za boj, ki ima za svoj cilj brezrazredno človeško družbo. — Frank Matkovich.

V korist Proletarca

Pueblo, Colo. — Kadar je kje večja družba, se gotovo lahko zbere vsota v korist lista, kakor je Proletar. V prvi vrsti je potrebno, da se v ta namen kdo potrudil, pa je uspeh zagotovljen. V ožjem krogu prijateljev in prijateljic je bilo dogovorjeno, da poskusimo s tem delom dne 4. julija v Rye, Colorado, kjer je druš. Srebrna Gora št. 299 SNP iz Walsenburga obhajalo 20-letnico. Vedel sem, da so v tem društvu zavedni delavci, ki so vsak čas pripravljeni pomagati v naprednih akcijah in prispevati v korist lista, kot je naš delavski bорец Proletar.

Prispevali so sledeči: (Op. ur. — Irena prispevalcev so v tej številki pod naslovom Tiskovni fond Proletarca.) Skupna vsota je bila \$7.56. Hvala v imenu lista vsem, ki ste prispevali. Pri nabiranju prispevkov sta pomagali Frances Pogorelec, ki za napredno stvar povsod rada pomaga,

Piknik kluba št. 5 JSZ v Johnstownu bo 19. julija v Lorain Boro parku

Johnstown, Pa. — Klub št. 5 JSZ priredi piknik v nedeljo 19. julija v Lorain Boro parku. Govornik bo dr. Van Essen. Občinstvo v Johnstownu in okolici je vabljeno, da si ta datum rezervira za poset našega piknika. Klub se bo potrudil, da boste vsi deležni prijetne zabave in dobre postrežbe, prebitek pa — kakor veste sami — gre vedno le za skupno delavsko stvar. — J. L.

Nov židovski socialistični klub v Chicagu

Ker so klubi židovske socialistične federacije v Chicagu odstopili iz stranke, oziroma bi bili izključeni vsled nesodelovanja in nasprotovanja aktivnostim stranke, so tisti židovski socialisti, ki hočejo biti v stranki, ustanovili nov klub, nekateri pa so pristopili v angleško poslušajoče klube.

Tiskovni fond Proletarca

IX. IZKAZ

Chicago, Ill. Michael Chavich \$15; po \$10: Frank Udovich in George Maslach; skupaj \$35.00.

Salem, O. Klub št. 24 JSZ od prebitka piknika \$10.00.

West Allis, Wis. — John Lenka \$1.50; po \$1: Louis Suban, Frank Zajc, L. Bolskar, Frank Ermenc, Victor Puncar, Frank Bergant in Louis Robsel (Kenosha); Mrs. Lechner \$50; po \$25: Frank Perko, Jos. Jančar in Tony Lenko, skupaj \$9.75 (Nabral Joseph Radel).

Pueblo, Colo. Po \$1: Ignac Urban in Paul Rus, po \$50: Edward Tomáš in Frank Tomáš; Frank Pečnik \$50; po \$25: Blaž Strovos, Fr. Brayda, Fr. Smaraj, John Germ, Fr. Zele, Steve Sajin, Ludvik Jakše, Pete Muhich, Mike Persich, Martin Miklich, Frank Pogorelec, Mike Pogorelec, Frances Pogorelec, Frances Boltezar, Joseph Stiglic in Filip Ferko; po \$10: Fr. Radosavich, Mike Gabrijan in John Klancher; skupaj \$7.56. (Poslal Fr. Boltezar).

Cleveland, Ohio. Louis Zorko \$2; Theresa Gorjanc \$1; skupaj \$3.00.

Clarendon Hills, Ill. Josko Oren \$3.

Detroit, Mich. Po \$1: Peter Benedict in Martin Menton; skupaj \$2.00.

Lyons, Ill. Martin Potokar \$1.00.

Arma, Kans. Anton Sular \$1.00.

Barton, O. Joseph Skoff \$1.00.

Johnstown, Pa. John Langerholc \$1.00.

Springfield, Ill. Jos. Ovca \$1.00.

Parkhill, Pa. Jacob Gabrenja \$50.

Crafton, Pa. Michael Jerala \$50.

Canonsburg, Pa. Frank Sama \$50.

Bon Air, Pa. Math Pristavec \$50.

Point Marion, Pa. Po \$25: Iva Pečjak in Tony Zupančič; skupaj \$50.

Superior, Wyo. John Porenka.

Milwaukee, Wis. Neimenovan \$50. Skupaj v tem izkazu \$79.21. Prejšnji izkaz \$148.35, skupaj \$227.56.

PRISTOPAITE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane na celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 5440
If no answer — Call Austin 5700

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

O akciji za ustanovitev napredne revije v Clevelandu

Ko sem pred tedni poročal o delovanju in načrtih Konferenice za počastitev Cankarjevega spomina, ki je pred dvema leti ustanovljena organizacija zastopnikov slovenskih naprednih društev v Clevelandu, sem omenil, da smo se odločili za počastitev spomina velikega pisatelja in boreca za resnico in pravico; dalje sem omenil v tej zvezi sugestijo, da bi se v ta namen zbralo potrebno vsoto za financiranje Cankarjeve biografije in pristavil, da bo najbrž sprejeta. Da bi konferenca sprejela idejo ustanovitve napredne delavske kulturne revije, ki sem jo slučajno sprožil jaz, se mi ni videlo skrajja verjetno. Pa sem se uredal! Ko je bila ideja podrobno raztolmačena, jo je seja dne 30. junija navdušeno osvojila ter soglasno sprejela predloženo zadevno resolucijo, ki je že bila poslana v objavo našim časopisom v Ameriki. Nato je bilo naročeno našemu odboru, naj stvar temeljito preštudira ter pripravi podroben načrt, kako bomo stvar organizirali. Odbor je nalogo izvršil, ko se je sestel dne 6. julija ter napravil načrt, ki med drugim določa sledeče:

Ustanovi naj se organizacija naprednih društev in po sameznikov, katera se bo imenovala Cankarjeva ustanova. Namen

te organizacije bo izdajati mesečno napredno delavsko kulturno revijo, ki se bo obenem pečala tudi s socialnimi in gospodarskimi vprašanji; in če bodo sredstva dopuščala, bo od časa do časa izdajala tudi knjige leposlovne, socialne ali gospodarske vsebine. Sedež organizacije bo v Clevelandu, kjer bo revija tudi izhajala. V organizacijo se povabi vsa slovenska napredna kulturna in druga društva in posamezniki v drugih naselbinah, da čim prej stopijo v stik z nami, da se bo lahko organiziralo obširno kampanjo, ki bo odjeknila v sleherni slovenski naselbini v Ameriki.

Cankarjeva ustanova bo kulturna organizacija slovenskih delavcev v Ameriki, zato je soglasno mnenje odbora, da mora biti organizirana na podlagi splošno priznanih naprednih delavskih načel, iz česar logično sledi, da bo revija urejevana v duhu naprednih delavskih idej, kajti njen namen bo pomagati razširjati delavsko kulturno izobrazbo med slovenskimi delavci v Ameriki.

Predno bo revijo mogoče začeti izdajati, bo treba zbrati zadosten začetni fond in dobiti določeno število plačanih enoletnih naročnikov, najmanj tisoč. Začetni fond se bo zbralo s pomočjo pristopnine in prostovoljnih prispevkov. Revija bo začela izhajati, čim bodo gornji pogoji izpolnjeni.

Ker Cankarjeva ustanova ne bo poslovala za dobiček, bodo

njeni člani in naročniki revije dobivali knjige, ki jih bo izdala, po nabavni ceni.

Revija bo ilustrirana in bo imela mesečno umetniško prilogo in tudi posebno žensko prilogo. Naročnina bo znašala tri dolarje na leto (12 števk).

To so glavna priporočila, ki jih bo odbor predložil prihodnji seji Konferenice v razmotrjevanje in sprejem. Podrobnosti bomo objavili po seji, ki se bo vršila 30. julija, v posebnem proglasu na našo napredno javnost, ki bo poslan vsem našim naprednim listom. Odborova priporočila bodo nedvomno v bistvu sprejeta.

Prihodnjič bom podrobneje utemeljil potrebo, ki nas je pripravila do te akcije, v daljšem članku. Napredne rojake v slovenskih naselbinah po Ameriki, ki so pripravljene sodelovati, pa že zdaj vabim, da medtem stopijo v stik z nami, pri čemer naj se obrnejo na moj naslov. Stvar kliče po strnjeni akciji vsega našega naprednega življa v Ameriki, po združenju front! In za tako stvar se ne morete prigrasiti prekmalu!

Ivan Jontez, tajnik, 446 E. 156th St., Cleveland, O.

Stroški Nemčije za oboževanje

V zadnjih treh letih je Nemčija potrošila za oboževanje približno sedem milijard dolarjev.

Jurij Čičerin, prvi diplomat USSR, ki je pridobival kapitalistične dežele za mirne odnose z zvezo sovjetskih republik

Ime Jurij Čičerin je bilo do leta 1930 v svetovni javnosti zelo znano. Nasledil je Leona Trockija, kateri je pustil komunistični svetovni mirni kongres, ki je bil v Brest Litovsku. Čičerin je imel silno težavno delo, ker so bile razmere v sovjetski Rusiji popolnoma neurejene, kapitalistične vlade pa so ji bile brez izjeme sovražne. V nekaj letih je prebil led, ker so se notranje razmere v USSR zelo stabilizirale, in ker je bil pritisk delavskega razreda v kapitalističnih državah tolikšen, in od-

JURIJ ČICERIN

por USSR jačji kot so kapitalistični državni pričakovali, da so vlade pričele druga za drugo "priznavati", da je na svetu dežela, ki se imenuje U. S. S. R. in poslane svoje zastopnike v Moskvo. Danes imajo poslanike v Moskvi vse važnejše dežele na svetu.

Dasi radikalec, vendar ni bil v zameri z nobeno deželo, kakor sta bila vsled svojih aktivnosti Lenin in Trocki. Vrh tega mu je bilo v prilog, da je bil rojen in vzgojen v takozvani boljši družbi, ne pa v proletarskih plasteh, katere so bile med diplomati aristokratskih titelov skrajno zaničevane.

Revolucionarjem se je Čičerin pridružil l. 1897. Pred tem je bil v carjevi diplomatski službi. Omenjenega leta se je odpovedal svojemu posestvu in odšel v Nemčijo študirati nemško socialno demokratično gibanje.

L. 1905 se je hotel udeležiti ruske revolucije, a načrt mu je prekržila bolezen. Po porazu upora 1905 je pričel delovati med ruskimi in drugimi revolu-

cionarji v Londonu, Parizu in Berlinu. Po ruski revoluciji l. 1917 so ga v Angliji zaprli in leto pozneje ga je angleška vlada zamenjala za svojega diplomata Buchanana, ki je bil zaprt v Rusiji. Čičerin po prihodu v Rusijo ni bil v zadregi za službo. Bil je več diplomat z dolgoletno prakso in ob enem razumel ustroj in razvoj ruske revolucije. Ker ji je diplomatično izvežbanih ljudi primanjloval, so morali sovjetski komisarji najti nekoga, ki ne bi bil zgolj propagandist, ampak diplomat, ki bo kos drugim diplomatom. Tako je bil za to mesto določen Čičerin.

Poznanje raznih dežel (Anglije, Francije in Nemčije), s katerimi je imel največ opravka je veliko pomagalo pri njegovem delu. V oviro pa mu je bila težka kronična bolezen in včasih se je vsled tega udajal v pijančevanje. Zelo rad je igral na harpo. Načeljeval je delegacije, ki je v Lokarnu sklenila zvezo med USSR in republikansko Nemčijo, kar so mu posebno v Franciji zelo zamerili. Na razorožitveni konferenci l. 1927 je zahteval razpustitev armad in uničenje orožja. Dosegel ni ničesar. Rusija je medtem sama zgradila veliko armado, dasi je še vedno pripravljena na razorožitev, če jo izvrše tudi druge velesile, česar pa posebno zdaj niti zdaleč ne namerjavajo.

Čičerinovo stanje se je do l. 1930 toliko poslabšalo, da mu je sovjetska vlada dala dopust. Nekaj časa so ga nadomestovali podtajniki v oddelku za zunanje zadeve, potem pa je Čičerinovo mesto dobil Maksim Litvinov. Čičerin je potem pohajkoval in bolehal. Ko je ameriška časopisna agentura A. P. poročala iz Moskve o njegovi smrti, je med drugim omenila, da je policija v Moskvi decembra 1931 našla v obcestnem kanalu pijanega berača. Bil je Jurij Čičerin. Sovjetska oblast ga je nato poslala v sanatorij, kjer je bil do svoje smrti. Dasi pozabljen skoro takoj ko je bil ob diplomatsko službo, ga ima zgodovina U. S. S. R. v svojih poglavjih trajno zapisanega v vrsti najboljših graditeljev nove države.

SIJAJEN USPEH DETROITČANOV Z UPRIZORITVIJO "KAMNOLOMA"

Drama "Kamnolom", ki jo je spisal Tone Seliskar, je ena izmed najizrazitejših socialnih iger, kar jih je bilo izdanih v slovenski literaturi. Vsak igralec ali igralka ima v nji priložnost pokazati izrazit tip, kakršni se krešejo več ali manj v vseh proletarskih predelih in v delavskih bojih. "Kamnolom" sicer ne predstavlja trpljenja in bojev delavcev v kaki veliki industriji, ampak v malem podjetnem obratu, kajti napisan je bil za razmere na Slovenskem. Kljub temu prikazuje delavca v položaju kakršnega je bodisi na Slovenskem ali pa v kamnolomih pri Chicagu, v industrijskih obratih na ameriškem jugu, na Japonskem in kjerkoli.

Režiser Frank Česen je nekaj dialogov spremenil, da so časi in ameriški odru pri-mernejši. Najvažnejša sprememba v tej drami pa so muzikalni nastopi, ki jih je priredil zborovodja detroitske "Svobode" John Berlig.

Prvič je bila ta igra v tej obliki vprizorjena v Detroitu. V Chicagu so jo isti igralci ponovili v soboto 4. julija v dvorani Sokol Havliček ob priliki XI. rednega zbora JSZ in Prosvetne matice.

Igralci so svoje vloge jako dobro predvajali. Minerja Milana je igral Jack Grup in njegovo ženo Lizo Ivanka Urban. Vlogo Milanovega očeta je imel Ciril Stular, obratovodja Alfreda je igral Avgust Plat in paznika Joseph Kor-sich. Vsi ti so se v svoje vloge

prepričevalno vživeli in na avdijenco napravili močan vtis. V petju in predvajanju svoje vloge se je še posebno odlikovala Ivanka Urban. Gorup, Stularji in Plattu gre istotako priznanje, da so svoje težke, dokaj velike vloge dobro izvršili.

Za čimboljši efekt celotne predstave so se potrudili vsi drugi igralci. Če so krajše, podrejene vloge slabo predvajane, so z njimi vred tudi velike pokvarjene. V krajših vlogah so nastopili Joseph Kor-sich, ki ga omenjam prej, dalje Mike Glad, Frank Česen ml., Janko Zornik, Urška Sem-ro, Ančka Plazar, Lovro Sluga, Albert Naprudnik, Leo Junko in Anton Jurca. Ostali delavci in delavke v tej igri so bili J. Spendal, K. Junko, M. Glad, A. Travnik, A. Klarich, M. Jurca, R. Potočnik, J. Grum, L. Sluga in M. Potočnik.

Igralci so svoje vloge znali dobro na izust, poleg tega pa so bili izborni priučeni potrebnim kretnjam, da ni bilo ničesar pretirano in nihče v zadregu. Bilo je očitno, da ima šepetalec v tem zboru lahko delo. Brez spretnega režiserja, kakor je Frank Česen, bi taka harmonija ne bila mogoča.

Pevski nastopi v zboru so bili vsi dobri, ne pa toliko vsi solispevi in dueti. Orkester je svojo nalogo pod vodstvom J. Berliga častno izvršil.

Ako bi človek hotel iskati hibe v predstavi, bi se jih dobilo, kakor na vseh predstavah diletantskih zborov. Saj niti

Po zboru JSZ

Arma, Kans.—Spor v stranki je povzročil, da je tudi na zboru JSZ bilo toliko nesoglasja, kot že ne od povojne dobe. Največ nesoglasja je pač bilo zadnji dan zborovanja, ko je resolucijski odbor predložil resolucije, ki določajo smernice JSZ za v bodoče. Predloženo je bilo poročilo večine in manjšine. Z znatno večino je bilo sprejeto poročilo večine odseka.

Zbor se je zaključil v nekaki napetosti, razočaranju in resignaciji. Sadržaj, jaz ne vidim vzroka za to. Saj zadostnega vzroka v resnici ni. S stranko lahko sodelujemo naprej, in če se bo situacija poslabšala, pa imamo še vedno priliko določiti drugačne smernice.

Razume se, da je padlo več izjavnih besed, zabavljije in nekakšnih groženj, češ, če bo to sprejeto, pa odstopim! Vse take besede niso vredne iskrenih sodrugov. V JSZ je še vedno dovolj prostora za vse. In upam, da bomo tudi v bodoče lahko skupno delali, pod okriljem federacije, za naše cilje. Tistim, ki so glasovali za predlog večine odseka, ki je bil sprejet, moramo priznati, da so glasovali iz svojega najboljšega prepričanja in s tem koristili našemu pokretu. In ravno tako poštna mora biti večna, da prizna tistim, ki so glasovali za predlog sodr. Moleka, da so glasovali iz ravno istega prepričanja.

Mi zunanji člani upravičeno pričakujemo, da boste vi, vodilni sodrugji, med katerimi je nesoglasje, delovali silno tudi v bodoče. Da boste nam zunanji članom dajali inspiracije, navdušenje in energijo za nadaljnje delo. A. Šular.

Revija "Arbitrator" se izrekla za socialistično stranko

Znana napredna revija The Arbitrator, ki jo urejuje William Floyd, se je v juljski številki izrekla za podpiranje socialistične stranke in priporočila čitateljem, da naj glasujejo novembra t. l. za celotno socialistično listo, ker je to najizrazitejši način za odobritev načela produkcije za potrebo namesta za profit.

"Največja unija"

"Nemška delavska fronta", kateri so vsi delavci v Nemčiji prisiljeni plačevati članarino, ima 25 milijonov "članov".

predstave poklicnih igralcev niso brez njih. Ako pa človek upošteva, da so bili igralci na poti iz Detroita v Chicagu v avtih skoraj vso noč in da so se več ali manj utrudili, dalje njihovo skušnjo popoldne, zvečer pa predstava v vročini, mora pravično priznati, da so nam predvajali igro, kateri smo lahko z zanimanjem sledili od začetka do konca. Režiser Fr. Česen, dirigent John Berlig, in igralci ter igralke so lahko upravičeno zadovoljni nad svojim uspehom. Masker je bil Filip godina, sufler Rudolf Potočnik, za lučne efekte pa stakrbel Estok Menton in Jim Kadlec.

Med dejanjima je zapela par pesmi Mrs. Plazar iz Detroita, ki je glasbeno nadarjena moč. Otvoritveni govornik je bil Joško Oven, ki se je pred leti v detroitski naselbini veliko udeleževal, v imenu kluba št. 1 pa je pozdravil goste in Čikazane John Rak.

Udeležba je bila obilna. Kakih 250 ljudi je bilo iz drugih naselb, ostali pa so bili Čikazani. Sploh je prišlo precej več ljudi, kot pa jih bi človek na vroč juljski dan mogel pričakovati.

Po igri se je razvila prijetna prosta in plesna zabava. Plesalec je igral J. Kočeharjev orkester. Klub št. 1 ni storil napake, ker je povabil zbor klubov št. 114 in 115 JSZ v Chicagu. Izmenjevanje, oziroma gostovanje naših dramskih zborov na odrih v drugih naselbinah bo dramski umetnosti med našim narodom v veliko korist. — X.

Farmarji se vsled suše iznebujejo živine

V Dakotama, v Montani in v Iowi je nastala letos tolikšna suša, da je zmanjkalo vode za živino, čedalje tega so jo morali farmarji poslati bodisi v klančice, ali pa z vladno podporo v kraje, kjer vode ne primanjkuje. Škodo v teh državah cenijo samo na pšenici nad \$250,000,000. V No. Dakoti so se posušile skoro vse reke in potoki, med njimi celo reka Missouri.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Dne 8. julija je preminul L. Hočevnar za posledicami mrtvoda. Prizadel ga je pri delu v rovu teden prej. Bil je član druš. št. 13 SNPJ. V življenju je imel mnogo težkih neprilik, kakor pač vsi proletarci. Bil je reden naročnik Am. druž. koledarja in Majskega glasa.

Naše kraje je te dni obiskal organizator soc. stranke s. Monarch. Vozi se z zvočnim trumom, ki služi agitaciji za stranko. Naš in angleški klub sta prevzela odgovornost za vso njegovo agitacijsko turo v tem okraju.

V nedeljo 19. julija dopoldne se vrši seja kluba št. 11 JSZ. Dolžnost vseh članov in članic je, da se je udeleže. Ena izmed izredno važnih točk bo poročilo delegata o XI. rednem zboru JSZ in Prosvetne matice. Dalje bomo morali ukrepati, kako čimprej sklicati konferenco klubov JSZ in društev Prosvetne matice, ki se bo vršila v Power Pointu. Poleg teh dveh bo na dnevnem redu več drugih važnih zadev.

Enajsti redni zbor JSZ je za nami in delo pred nami. Ako smo res to, za kar smo se na zboru pokazali, smo dane si naloge tudi vršili. Torej vsi na delo za pokret. — Joseph Snoy.

Unije za Roosevelta

Med unijami, ki so se letos izrekle podpirati Roosevelta, je Cap and Millinery Workers International Union, v kateri je veliko Slovencev, posebno v New Yorku in v Chicagu. Do letošnje kampanje so bili voditelji te unije večinoma člani ali vsaj simpatičarji socialistične stranke. Pretežni del v nji tvorijo židi.

NAD 30.000.000 DELAVCEV BREZ SVOJE ORGANIZACIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

ni podal v kampanjo nepripravljen.

John L. Lewis se je postavil na čelo akciji za organiziranje delavcev po industrijah in zdaj pravi, da ne odneha, pa naj stori A. F. of L. karkoli. Predsednik slednje že vse prošle tedne preti z izključenjem.

Ampak odbor za industrialno organizacijo gre dalje neoziraje se na pretnje. Če bo koncem konca v stanju podreti obzidje nasprotstva, ki ga ovira s strani reakcionarnih vodij strokovnih unij, in hkrati močnejši jeklarski trust, je zaenkrat še vprašanje. Republikanska stranka se po svoje trudi, da zaseje čimveč zmešnjave v unije. Posamezni kapitalistični dnevniki v krajih, kjer je napora za organiziranje delavcev najhujši, store kolikor morejo, da bi odvrnili delavce od "zunanjih vsiljivcev" (unijah organizatorjev).

Boj je resen. Socialisti smo

S seja slovenskega kluba brezposelnih

Chicago. — Seja slovenskega kluba brezposelnih, št. 61, članjen v Illinois Workers Alliance, se bo vršila v četrtek 16. julija ob 8. zvečer na 22nd Pl. in Damen Ave. Udeležite se je polnoštevilno, ker je zelo važna. Razpravljali bomo posebno o vprašanju reliefa, kateri je bil poslednje tedne bodisi ukinjen ali pa zelo prikrščen. Dalje bomo razpravljali o restrikcijah v WPA in sploh o vsem, kar se tiče problemov brezposelnih delavcev in njihovih družin.

Čuli boste tudi o demonstraciji brezposelnih pred mestno hišo (City Hall), ki se je vršila zadnje sredo. Govornica na tej seji bo mati Kunc, ki je vodila omenjeno demonstracijo. Torej, dne 16. julija vsi na sejo.

Dva dni po tej seji — v soboto 18. julija, priredi ta organizacija brezposelnih veliko demonstracijo pred mestno palačo (City Hall) in pred reliefnim uradom. Zbirališče bo v Union parku ob 10. dopoldne, od kjer odkorakemo do mestne hiše. Vršila se bo proti drastičnim omejitvam reliefne akcije, katero so v začetku tega meseca skrcili 30 odstotkov. Torej v soboto 18. julija vsi na plan. — Joseph Oblak.

Demonstracija brezposelnih v Chicagu

Illinois Workers Alliance sklicuje brezposelne v protestno demonstracijo proti ukinjenju, oziroma zmanjšanju reliefne akcije. Vršila se bo v soboto 18. julija. Državna konferenca I. W. A. bo v nedeljo 19. julija v Stauntonu, na kateri sodelujejo tudi socialistične organizacije.

Čitajte "Proletarca" in priporočite, da to store tudi drugi.

COUGHLIN IN LEMKE LE ZA FAŠISTIČNI "RADIKALIZEM"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

tero bi delavska stranka Roosevelta indirektno indorsirala. Delavska stranka bi se z njo izrekla, da je Hearstova-Landonova republikanska kombinacija v letošnji kampanji glavna in najopasnejša sovražnica delavstvu in glavna nosilka fašizma, vsled tega mora delavstvo uporabiti vse sile, da jo porazi.

Nasprotniki resolucije so argumentirali proti z dokazi, da so Rooseveltovi osebni prijatelji in voditelji demokratske stranke, kot so governor McNutt v Indiani in zvezni senator Joe Robinson v Arkansasu prav taki reakcionarji in nosilci fašističnih metod, kakor

Hearst in Landon. Ker pa so komunisti le insistirali v sprejem svoje resolucije, jim je neki delegat premogarjev dejal, da naj se demokrati vsedejo na eno stran dvorane in delegati, ki hočejo graditi delavsko stranko, pa na drugo. Demokrati naj potem indorsirajo Roosevelta kolikor jim drago, delegati, ki jim je za delavsko stranko, pa bodo nadaljevali z dano si nalogo.

Soc. stranka v Illinoisu je na delu, da dobi po zakonu predpisano število podpisov, katerih je treba nad 25,000 v vseh okrajih države. V čikaškem okraju je stranka določila kvoto 18,000 podpisov.

Konvencija soc. stranke v Pa. bo 8. in 9. avgusta

Vse postojanke soc. stranke v Pennsylvaniji so dobile ovestilo, da so voljite za delegate razpisane in da se bo konvencija državne organizacije vršila 8. in 9. avgusta v Pittsburghu.

Volitve delegatov se končajo 31. julija. Dobro bi bilo, da izvolijo delegate vsi naši klubi, ker imajo iste pravice, kakor angleški.

Notranji spor bo prišel na dnevni red in konvencija bo sklepala o njemu. Za naše klube je potrebno, da čujejo oba zvona. Bodimo razsodni, stvarni in pogumni, pa bodo sklepi takšni, da gibanje ne bo imelo škode, pač pa korist.

Možno je, da bo konvencija državne organizacije premeščena v Harrisburg, in v tem slučaju se bo vršila 15. in 16. avgusta. Ampak kar se volitve delegatov tiče, to ne dela razlike.

Izid volitev mora biti naznanjen uradu na naslov Socialist Party of Pa., 507 Columbia Bldg., Pittsburgh, Pa.

Anton Zornik.

Swedish Cooperatives Challenge Profiteering

(Continued from page 6.)

the story of the Luma electric bulb factory which smashed the power of the world electric lamp cartel.

Fighting Profiteering

Prior to the entry of the cooperatives into the field of electric lamp manufacture, a 25-watt lamp cost 1.35 krona—at least fifty per cent more than it should have cost. The mere announcement of the decision to erect a cooperative factory sufficed to fetch the price down to 1.25. On the completion of the factory the cartel price was dropped to 1.10. A few months later, when the first cooperative lamps appeared on the market, the price was once more cut—to 0.95. Now one can buy a 25-watt lamp anywhere in Sweden for 0.85 and the manufacturer still makes a profit.

A further development in the struggle against the world monopoly in lamp manufacture is contained in the announcement made by the Scottish fraternal delegate to the conference of the construction of a cooperative factory in Glasgow which will make an onslaught on the extortionate prices of lamps in Great Britain. At the same time the move is an illustration of the cooperative movement, as the factory will be set up with Swedish assistance and on the lines of the Luma factory, which, in turn, is owned jointly by the cooperative societies of the Northern countries—Sweden, Denmark, Norway and Finland.

SEARCHLIGHT

(Continued from Page 6)

than many expected. This was due solely to government help. The capitalists are becoming arrogant again and want to crush their beneficent government ally which resuscitated them. They are going right back to their old tricks of deadly cutthroat competition. To do that they will have to reduce wages. Yes, stock up and then, back to laying off help and another cycle of the system of depressions. Just how soon, one can't say, but that it's on the way, you can see it already. Keep your eyes open. Watch the events during the next year.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN

KAVARNA

2609 So. Lawrence Ave.

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1384

Pristna in okusna domača jedila
Cene zmerno. Postrežba točna.

PREČITAJTE in

TAKOJ SPOROČITE

svoje ime, naslov,
poklic in tel. šte.

DA TUDI VASE IME
UVRSTI KLASIFICIRANI

ISCEJO SE POVERJENCI
za nabiranje podatkov v vsaki
koloniji. Dostojen zaslugek
ob maleni trudi za zane-
saljivo, inteligentno in poznano
ocelo. FISTITE!

NARODNI ADRESAR

HRVATOV-SLOVENCEV-SRBOV

156 Fifth Ave.

Urednik

New York, NY

AT THE CROSSROADS

Workers Not Sharing In The Recovery.—Buying Power Handicapped By Low Wages And The Army Of 12 Million Unemployed

"Recovery" is now at the crossroads; whether it takes a turn into an era of "unprecedented prosperity" or is headed back into another and even more serious depression depends upon the intelligence of business.

The choice is stated in The Monthly Survey of Business of the American Federation of Labor, which insists that if larger profits are expected, employers must substantially increase the workers' purchasing power.

This conclusion is backed up by sound business authority. The Survey points out. It quotes Fortune as saying that "the capitalist system has become increasingly dependent for further development, if not for its very survival, on the purchasing power of the masses." A similar view was voiced by Standard Statistics, which said that "rising wage payments mean rising public purchasing power, which is needed to sustain recovery."

"Workers," the A. F. of L. Survey declares, "must insist on these wage increases, for industry has now reached the danger point. From now forward, larger profits will be made, but workers' buying power will lag behind industry's producing capacity unless wages are increased proportionally."

The business pick-up has proceeded at a more rapid pace than had been anticipated. The Survey contends. Corporation income for the first quarter is estimated by Standard Statistics at 50 per cent above the same period last year, while the same authority predicts a 75 per cent gain for the second quarter.

"If this high level continues throughout the year—and there are many factors to warrant the conviction that it will," The Survey declares, "1936 profits will be close to the 1926 average. That would bring them within 24 points of the abnormal levels of 1929."

The worker, however, is not sharing in the recovery. The Survey emphasizes. While wages have advanced since 1933, the gain has been largely canceled by higher living costs, "real" wages being less than 2 per cent above 1933, the pit of the depression.

Meanwhile, workers are shown to have increased their production, while labor cost per unit produced is down 3.7 per cent.

If this inequality is not promptly corrected, The Survey declares, the country might as well get ready for another crash. It recalls what hap-

pened in 1929 to illustrate its contention that industry is treading dangerous ground. In that year the total income of workers was 10 billion dollars less than was needed to meet their minimum needs, while the indications are that this year the "real" income of workers will fall 18 billion dollars short of the amount required to provide a decent living.

"American business," The Survey adds, "has been a succession of booms and depressions. Prosperity has never lasted more than a few years and for every year and a half of prosperity we have had one year of depression."

"Workers cannot get enough buying power to make their need an 'effective demand' on industry, while industry cannot operate to capacity because workers need more buying

power. Workers with their labor can create buying power, but over 11,500,000 of them are denied a chance to do so."

Lifting buying power and production to the level of need, The Survey says, is "the economic frontier we have yet to conquer." Under a "dog-eat-dog" economic system, it suggests, there is little hope that the individual can boost general income levels or lift the general buying power.

But, The Survey emphasizes, organized labor can and should raise wages for workers in general. And it can and should insist that the "dog-eat-dog" economic system be changed to one in which production will naturally balance consumption and depressions will go out of style. The Milwaukee Leader.

SWEDISH COOPERATIVES CHALLENGE PROFITTEERING

By Reginald Spink

Vigorous growth in membership, together with a corresponding increase in turnover and a steadily expanding productive activity, are the chief features of the report to the 37th annual convention of Swedish Consumers' Cooperatives, held in Stockholm.

The report to the convention, which was held on May 22-23, shows that at the end of 1935 there were 740 societies, covering the entire country from the extreme South to well within the Arctic Circle and owning over 4,000 fully equipped and modern stores. Membership of the societies increased during the year from 550,615 to 568,161. If each member be taken as representing on the average a family of three, it will be seen that about one and three-fourths of a million people, or between one-fourth and one-third of the total population of Sweden, are served by cooperatives.

Scientific Research

During the past year the aggregate turnover of the retail stores topped the record high figure of 410 million kronor, as compared with 376 million the previous year. The turnover of the wholesale society increased from 165 to 177 million, while the value of the products of cooperative factories likewise went up from 92

to 102 kronor. The profit of the wholesale society was nearly 7 million kronor.

The conference discussed a proposal to set aside for scientific research in the rayon industry eighty per cent of the annual net profits of the cooperative cellulose mills at Norrkoeping. It was explained by Director Albin Johansson that the relatively high prices of Swedish artificial silk were due in large measure to closely guarded trade secrets. Difficulty was experienced in obtaining properly qualified technicians, who were generally engaged under long contract, while the private factories were closed to people desirous of studying the industry. The results of the research undertaken in the cooperative factory would be available to all producers in the general interest of the consumers, who would benefit by the lowered prices. The leadership was authorized to reserve the amount proposed for a period of 25 years.

The determination of the cooperatives to bring down the price of rayon recalls similar activities in various other industries, including

(Continued on page 5.)

Turned Radical

A man named Christ Popoff was refused naturalization because he didn't know enough to be a citizen. When he came back the second time he knew the Declaration of Independence by heart and the speeches of Jefferson and Lincoln. "I'm sorry," the judge said. "Now you know too much to be a citizen."

"THE HUNGRY SHALL NOT STARVE"

An Assurance That Holds Good For The Rich, But Is Only A Promise To The Poor

July is the vacation month and right after the glorious Fourth is celebrated to help Du Pont and a lot of Chinese merchants keep the wolves away from their doors, little Gloria Vanderbilt is going on her annual outing. Gloria is heir to about 4 million dollars worth of New York Central railroad profits.

When an ordinary labor stiff gets ready to take a vacation he piles everything into a second-hand car and hits for the lake where fishing is good and rents are low. That's about all he can hope for.

But when little Gloria takes a vacation her guardian has to go to court and get some judge to okay her expense account. So last month a small army of attorneys walked in to court and had the stamp of approval placed on her outing. The court said she could spend \$4,250 on her July vacation and not a cent more. Gloria is only 12 years of age and that accounts for the small allowance. She was given the kid rate.

Rent is going to cost her a flat \$1,000. For those little incidentals like buying a tooth brush to replace the one left behind she is allowed \$150 per week. Coal will cost \$65 for the month and in order to permit her to keep abreast of the news while she is away from her New York mansion, the court set aside \$15.17 for newspapers. This item alone is twice the cost of a one-month subscription to every newspaper and tabloid published in New York.

It was Hoover who said "The hungry shall not starve." Or was it Confucius? Or Coolidge? Anyway, the court saw to it that Gloria will be

armored against starvation. He allowed her \$700 for food, and if ice cream cones are tabooed as food she'll just have to get along without them.

Happily, she's getting the fresh air, sun and mosquito bites for nothing—the same as any ordinary-labor skate.—Minnesota Union Advocate.

BRANCH PICNIC IN JOHNSTOWN SUNDAY

Johnstown, Pa. — Branch No. 5 JSF will hold a picnic Sunday, July 19, at the Lorain Boro Park. A special feature at this picnic will be the speech given by comrade Dr. Van Essen of Pittsburgh. A cordial invitation is extended to all friends and sympathizers to attend. There will be plenty of entertainment and a good time assured. Reserve the date now and join our comrades and friends for a pleasant afternoon Sunday, July 19, at Lorain Boro Park. — Committee.

PROGRESS

Don't say the world isn't getting better! In the old days when granddaddy became too feeble to hunt his own grub, the youngsters of the tribe pensioned him with a stone axe. Now the young ones use the stone axe on each other and let the old ones starve.

Even the conservative might believe in a human and fair system if it didn't cost him anything.

LET'S GO FORWARD!

Now that our convention is over we should launch an effective campaign to increase our Socialist activities. Every decision or blue print for Socialist work adopted at conventions or branch meetings are MEANINGLESS unless they are CARRIED OUT as far as possible.

At our convention just past we decided to do a good many things. Our publications are of first importance to us. They need every effort that our comrades can give them to increase their circulation. Our branches come next. We must get a larger number of comrades to share the responsibility of making the meetings ATTRACTIVE and interesting and the branch ACTIVE.

What about our youth sections and Red Falcon groups? We need more of them. Those existing must be spurred on for more activity.

Above all we should not only plan but get a larger number of comrades to respond for Socialist work this year. There is always a lot of things to be done within our branches.

There are campaign funds to be raised, subscriptions for our publications to be solicited, new members to recruit, signatures on party petitions to be solicited and numerous other duties to perform. A few comrades can do but little. An army of workers makes the job easier and can accomplish better results.

In addition to our regular branch work we have this year the job of soliciting signatures to put the Socialist Party candidates for president and vice-president on the ballot. Branch No. 1 JSF is already at work on this field. The Social Study Club members are engaged in a campaign for funds. Let's hear from others of what they are doing. Let's have every comrade respond for duty. With a spirit of determination and the wholehearted support of every member in this campaign for increased activity, we will accomplish those aims and desires expressed at the XI. regular JSF convention in Chicago. Let's go forward comrades!

THE ROLE OF OUR ENGLISH SECTIONS IN THE JSF

A Report Submitted To The XI. Regular J. S. F. Convention By John Rak

What is the purpose of our English Sections as organized units of our various JSF branches would be a question asked more direct and needs, as it seems to me, more clarification. There is only one answer. None other than to promote and serve the cause of Socialism. The question of where they can do the most good for our movement is debatable. As units of our branches they are a nucleus organized to carry on Socialist education, propaganda, and cultural activities among the Yugoslav American Youth and they can best serve these aims as sections of our branches. Why? Because the Yugoslav Socialist Federation has as large a field to work for Socialism as it ever had. There are still thousands of Yugoslavs that must be reached for our cause. This is a job that falls upon our branches and they must be equipped with strong youth sections to assist them in their work.

There have been and still are some comrades in our midst that are of the opinion that our younger generation can better serve its purpose by being directly affiliated with the Socialist Party. I disagree with this point of view, because such affiliation would only hamper the work of our Federation for the Socialist Party. It would be taking away forces that are needed by the Federation to combat the reactionary elements which are rapidly emerging among Yugoslav workers. The Socialist Party in this sense, would not gain but actually lose if Federations were crippled of their sources to get new recruits.

What little progress our Federation has made to enlist the services of the younger generation came thru the efforts made by our senior comrades. The Slovene youth is not willing and ready to join the Socialist Party of its own accord. Those that did join belong to the English Sections of our branches. It was our senior comrades that enthused them to do so and they are now part of our Federation which they help to carry on its work for the Socialist Party. Probably the best answer that can be applied to those critics that feel that our youth sections can better serve the Socialist movement by being directly affiliated with the Socialist Party, is that if the Democrats and Republicans find it profitable to organize youth groups by nationalities for their propaganda, surely our English Sections can serve our branches and the JSF for its work — Socialism.

If we review the progress of our youth groups it must be rightfully admitted that we cannot boost of

any great increase of membership. The task of converting young people for Socialism is not easy and it will continue to be a tedious job until a mass labor movement once gets under way. However, we must continue our primary job of Socialist agitation, improve our plans and set-up and carry on with more aggressiveness and determination to become a forceful youth group. What we have greatly lacked is a national director, one who would concentrate most of his time towards our youth movement. But in order to have activity and work done by our youth groups in larger proportions than heretofore, we will have to establish such a post. The work among youth must not be neglected.

At this time it would be no more than right to report some of the activities that our youth groups are engaged with. Speaking for the Social Study Club of branch No. 1 JSF I must say that we have performed a good deal of work. More could have been accomplished but our comrades are often overburdened with other responsible duties. We are also active in fraternal lodges. Under these circumstances and the small membership that we have, we nevertheless held some mighty fine debates, symposiums, educational meetings, socials and other entertainment. In addition our youth group has been active in the distribution and selling of literature. A revolving fund was established for this purpose thru which it was possible to place our sales of literature on a self-sustaining basis and dispose of hundreds of pamphlets. Thru various socials and entertainments, enough funds were raised to purchase three shares in the Slovene Labor Center. Our novelty concession sponsored at a picnic brought us a substantial sum of money which was contributed to the sustaining fund of Proletarec. At present the comrades are engaged with another drive for funds for the same purpose. A number of our girl comrades perform good work for the Red Falcon group of our branch. Between the senior branch and our Social Study Club there exists the best of harmony and cooperation and many of our young comrades take an active part in its cultural programs.

The work I have just described has been our role and purpose as a youth group within branch No. 1 JSF. It is a contribution of practical work to the JSF and its forces. We must interest and assist more of our youth groups for such activity. Their deeds and action will give our movement that assurance that its work for Socialism will be carried on among the Yugoslav masses.

THAT IS NEWS

A Dutch manufacturer suffering heavily under the depression, discovered the formula for a terribly destructive incendiary bomb. One government offered him \$180,000 for the patent and prosperity was definitely just around the corner for him. But the Dutchman declared that he had "received guidance from God to drop the entire transaction." He destroyed the formula for the bomb and kept his hands clean of blood money.

Listen further to Thomas J. Watson, prominent American business man, speaking at a meeting of the

Council of the International Chamber of Commerce in Paris. He declared:

"World peace is the most important thing of all in connection with future prosperity. The collapse of world trade was brought about by the last war, the so-called victors suffering materially and morally along with the losers. The fact that we have not been able to work it out up to now is no reason for giving up."

When business leaders speak out for peace—that is news. World Events.

THE MEANING OF LIBERTY

"The world has never had a good definition of the word 'liberty', and the American people just now are much in want of one. We all declare for liberty; but in using the same word, we do not all mean the same thing. With some, the word 'liberty' may mean for each man to do as he pleases with himself and the product of his labor; while with others, the same word may mean for some men to do as they please with other men and the product of other men's labor. Here are two, not only different, but incompatible things, called by the same name—liberty. And it follows that each of the things is, by the respective parties, called by two different and incompatible names, — liberty and tyranny."

"The shepherd drives the wolf from the sheep's throat, for which the sheep thanks the shepherd as his liberator, while the wolf denounces him for the same act as the destroyer of liberty, especially as the sheep was a black one. Plainly, the wolf and the sheep are not agreed upon the definition of the word 'liberty'; and precisely the same difference prevails today, among us human creatures, even in the North, and all professing to love liberty."

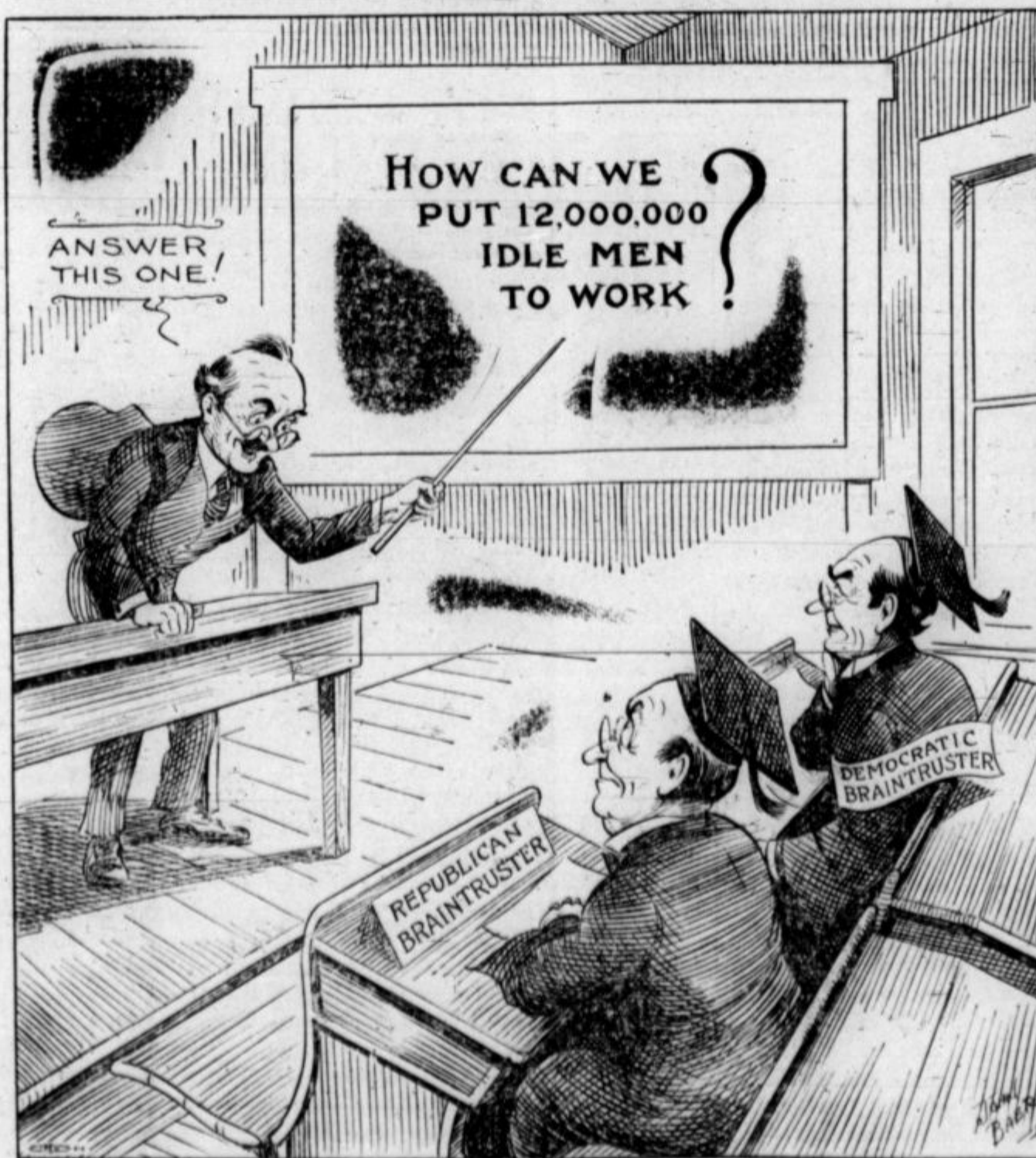
The above words, might have been written yesterday, but they were not. They were spoken by Abraham Lincoln at a fair in Baltimore on April 18, 1864. He was answering those who contended that the abolition of chattel slavery would destroy liberty.

Today the problem is not chattel slavery but wage slavery. Both Republicans and Democrats contend that the abolition of wage slavery would destroy liberty. Let's get the meaning straight.

When capitalists and capitalist politicians speak of liberty they mean liberty "for some men to do as they please with other men and the product of other men's labor." They mean the right of capitalists to exploit labor.

When Socialists speak of liberty they mean the right of labor to be free from capitalist exploitation. Maynard C. Krueger.

NOW, LET THEM ANSWER THIS ONE

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

Norman Thomas' radio address last Friday night was one of the best he has ever made. There was no quibbling of what Socialists want in his speech. He told his audience where we stood and why and laid emphasis and placed fire into his speech as seldom before. The occasion was the quarterly meeting of the National Executive Committee in New York City. Socialists and the Socialist Party must become more aggressive and much bolder. I don't mean daring. I mean that we must know what we want and then make sure we go after it. Seems, as if the tempo in the Party is taking on that new air of aggressiveness. But it must come down from the Executive, first, before the rank and file can grasp it. We want more radio addresses like the last one. Yes, and even firmer and more definitely aggressive ones.

Now that our Federation has taken a definite stand to remain affiliated with the Socialist Party of the USA, as long as they work thru democratic ends to achieve Socialism, our leadership should become more determined and more resolved to increase the power and prestige of our Federation. Though we are primarily an educational institution we can help wage an intensive political campaign this fall and thereby recruit new workers for our idea and gather them into our fold. The contacts made should serve as stopping points for our routed speakers and organizers. One of our main problems still is how to gain and keep the young element in our organization. Though this was talked about, somewhat, at the Convention it wasn't settled by a long shot. While the general procedure is to organize a unit and then let them work out their own salvation we sorely lack traveling repre-

sentatives, and organizers who could visit, instruct and inspire our young units to keep them going.

Whenever a branch goes down or does not function it is due primarily to lack of knowledge and leadership. And it takes long years of self-teaching to grasp the ideal so that you know where you stand and why. It is advisable for our folks, therefore, to attend any of the summer schools directed by the party. These can be of great help to you and can help you teach other young fellow comrades and keep your units together. You can also gain a great deal of valuable knowledge by reading the different socialist publications. If you have the knowledge it will be easy enough to lead.

Pioneer lodge members are working energetically for their July 26th annual picnic. We ask our many friends to reserve the date and plan on attending. New features are embodied in this year's lineup.

The depression seems to be lifting. Big business is making big profits again and a greater number of workers are now earning some money. All time record sales are recorded by some of the firms and many are comparing favorably with 1929, their previous best year. Which makes me pause and ask, are we nearly back to 1929, and if we are, shall we see a new spending era soon and then another big crash? There is no question but that the capitalist system has recovered exceedingly better

(Continued on Page 5)

NOTE
More English reports and
Articles on Page 5.